

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

Beskrivelse
over
Middelfart Riøbstæd,
med et Anhang om nogle Midler
saavel til denne Riøbstæds
som andre smaa
Riøbstæders Forbedring,
i Danmark.
af
Johan Bluhme.
Kongel. Majest. Byesoged og Byeskriver.

Odense, hos Iversen, 1795.

**Iustum & tenentem propositi virum
Non Civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis Tyranni
Mente quatit solida, neque auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.**

Hor. Lib. III od. III.

Alle sande Patrioter, fornuftige, virksomme og redelige Embedsmænd, samt mine Belgiorere

tilegnes dette Skrift
af

Forfatteren.

Forerindring.

Mange have ønsket, at en topographisk Beskrivelse over Kjøbstæderne i Danmark, maatte udkomme; thi hverken Pontoppidans danske Atlas, eller Danmarks Speil, er fuldstændig og paalidelig nok.

Denne korte Beskrivelse over Middelfart Kjøbstad, udarbejdede jeg ikkun til min egen Nytte og Efterretning i paakommende Tilfælde; men adskillige af mine Venner, der hændelsevis kom til at læse samme, anmodede mig om, at lade den udgive i Trykken; Og da jeg endelig lod mig overtale dertil, forøgede jeg den, efter nogle Forandringer og Rettelser, med et Anhang om de Midler, som formeentlig kunne tiene saavel til denne Kjøbstads, som andre smaae Kjøbstæders Forbedring i Danmark.

De Læsere, som hverken kiende Middelfart eller mig, ville maaskee forundres over, at jeg ikke allerede, har tilveiebragt de Forandringer, her i Byen, som jeg siger at burde skee; Men til min Undskyldning maae jeg antøre dette: at jeg, ved Modtagelsen af de mig alleruaaeigst anfortroede Embeder,

fandt det meeste af hvad der burde have været paaseet, i Norden; og at jeg først maatte sørge for, at bringe de vigtigste Ting i Rigstighed, førend jeg kunde tænke paa det mindre nødvendige.

Strax efter min Ankomst hertil Byen, i Maret 1791. opkom en stor Ildbrand, hvilkens, saavel som Afleggelsen af nogle gamle Regnskaber, en epidemisk Sygdom, der udbredte sig iblandt de fattige Indvaanere, den af Hr. Kammerherre Udelev oprettede Arbeids Anstalt, Processer med ham og andet meere, gav mig saa meget at bestille, at jeg i en lang Tid, neppe var istand til at beskrive mine mange øvrige Embeds Forretninger, hvis Rigstighed den bedst kan bedømme, som kiender en Byesøeds Pligter, og veed, hvor tunge hans Byrder ere.

Samtidigt troer jeg dog, at have saavidt muligt, søgt at opfylde mine Pligter, endskiøndt jeg derfor, til Pengetab, Tids-spiløe og Uleilighed for mig selv, er bleven paaført Processer og har paadraget mig de Mægtiges Ugunst.

Skulle et eller flere af mine Forslaag til Riidsstædernes Forbedring, ikke finde den
ind

indsigtfulde og upartiske Læseres Biesald, saa beder jeg: at min Ungdom samt den korte Tid, som jeg har havt til at giøre mig Kiøbstædernes Forsatning, bekiendt udi, tages i Betragtning, da jeg, som Menneske kan feile og er villig til at forandre mine Tanker, saas snart jeg finder andres at være grundigere. Overalt bliver det en unægtelig Sandhed: at den Mand, som giør Projecter eller Forslage til formeentlig nyttige Indretninger, gavner Staten, om endog ikkuns eet eneste af hans Forslage findes at være godt og saaledes beskaffen at det lader sig udføre.

Derfor alle Kiøbstæders Magistrater eller Byesogder bleve paalagte at forfatte og til Stiftsbetalingsmændene indsende en Beskrivelse over de dem anfortroede Kiøbstæder, med Forslaage saavel til sammes, som andre Kiøbstæders Opkomst, kunde Bærket snart blive complet og almecennyttigt.

Det skulle ikke være vanskeligt, at faae Lyf Omkostningerne erstatte, eller Bærkerne afsaadte, naar Forfatterne, af samme uolode alt det Overflødiges; og Arbeidet blev ei heller sonderlig tungt for den, som forstod sit Embede, havde Lyf til at bestille noget, og besad de fornødne Kundskaber om Kiøbstædernes Tilstand.

Middelfart den 16de Julii 1794:

J. Bluhme.

1ste Capitel.

Om Middelfart Kiøbstæds Beliggenhed, Storrelse, Bygninger og Gader ic.

Denne Kiøbstad er beliggende i Provinsen Jyen, Hindsøgauls Amt, som bestaaer allene af Bønds Herred, 4 Miil fra Børgense, $4\frac{1}{2}$ Miil fra Alsens, 6 Miil fra Odense, $7\frac{1}{2}$ Miil fra Aalborg, 9 Miil fra Kierteminde, 10 Miil fra Svendborg og 10 Miil fra Aalborg, i en behagelig Egn, da den har Hindsøgauls Skov, ved ene, og det lille Belt, over hvilken Væsfagen gaar til Eroghen, i Jylland, paa den anden Side. Belættets Brede, imellem Middelfart Skibbroe og Snogshen Fargebroe, regnes for omtrent $\frac{1}{2}$ Miil. Høsten arønder og saa nær til Byn, at der imellem samme og Stendrup Strandbreed, ikke er meere end en god $\frac{1}{2}$ Miil.

De nærmeste Herregaarde ved Byn, ere:

- 1 Hindsøgaul, som ligger lidet over $\frac{1}{4}$ Miil fra Byn og ejes af Hr. Kammerherre Christian Helger Adeler. Samme Gaard var tilforn et Slot, med Volde og Grave omkring, som stod ved Søekanten og 1657 blev ruineret af de Svenske.

- 2 Billesbøuge, beliggende omtrent 1 Miil fra
Byen, hvis Eier er Hr. v. Juul Cornet
ved Gården til Hest.
- 3 Kiersgaard] hvilke tilhøre Hr. Krigsraad
4 Hølsegaard] Wedel og ligger lidet over 2 Miil
fra Byen.
- 5 Wedelsbørg, tilhørende Hr. Kammerherre og
Ammund Greve af Wedel, beliggende
omtrent $2\frac{1}{2}$ Miil fra Byen.
- 6 Minendahl] under Grevskabet Wedelsbørg,
7 Eubrend] og omtrent 2 Miil fra Byen
8 Sparretorn,] tilforn kaldet Bannerølund.
- 9 Erholm, hvis Eier er Hr. Kammerjunker
de Ederfeld Simonfen og ligger næsten 3
Miil fra Byen.

Ellers ligger adskillige andre mindre Gaarde i Egnen, af hvilke allene her anføres.

- a Billesbølle, som ejes af Hr. Ritmester Sehes
sted og ligger omtrent 2 Miil fra Byen.
- b Hambørggaard, der ejes af Hr. Birkedommer
og Procurator Hansen, beliggende 2 Miil
fra Byen.

De nærmeste Landsbyer ved Middelfart ere,
Skilling, Staurbye, Svendstrup, Causlund,
Hamberg, Wiibye, Woldbye, Kustrup, Auls-
bye, Blanke, Asperup, Baaring, Wibye, Ros-
ling, Udbøe, Rens, Næree-Nabøe, Drølef, Bals-
lew, Hønstbye, Harrøndrup, Rølslew, Eibye,

Rørup, Kieldsted, Indsøf, Gieldsted, Tandrup, og Brenderup.

Striibe Færgested, fra hvilken Overfarten Meer til Fridericia, ligger 1 Miil fra Middelfart; Da da Jylland og Holsteen grændser saa nær til Byen, saa høves til Fridericia Etabelstad, (hvilken kan synes her i Byen) ikkuns $1\frac{1}{2}$ Miil, til Tolding 2 Miil, til Wile 4 Miil og til Christiansfeld, fra Stenderup i Holsteen 2 Miil. — Middelfart Vaaben er et tremastet Dilogssib.

At Byen er meget gammel, kan viides deraf at den 1290 skal være bleven opbrændt af den Norske Flaade, som forsvarede Marsk Stigs Partie mod Kong Erich Menved.

Den har sit Navn af Overforten til Snogshen, og Svenco Aggonis kalder samme: Medium transitum.

Efter Arnt Verusens Beretning i Danmarks Fruentlige Herlighed, pag. 34, skal Christian den 4de have ladet den befæste; Dog ses nu allene Levninger af Vælkene, i en liden Løkke, staa uden for Byen.

Hvad Byens Størrelse angaaer, da sees det at den i de ældste Tider har indbefattet 2de Kirk:sovnet, men bestaaer nu kuns af 200 Gaarde

og Huse, de publique Bygninger iberegneede, undtagen Kirken; hvorved dog mærkes: at nogle Bygninger, saasom Leievaaninger, ere anførte under eet eneste Nummer, omendskiøndt de ere indrettede til Beboelse for adskillige Familier.

Bygningerne ere for det meeste af Muur og Bindingsværk, og førend den sidste ulukkelige Ildbrand, den 2den Junii 1791 indtraf, hvorved 14 Gaarde og Huse ganske bleve laatte i Aske, var her kun een eneste grundmuret Bygning, foruden Kirken, nemlig Hospitalet; men da de afbrændte Bygninger igien skulde opføres, bleve de fleste af samme byggede med Grundmuur, ja endog nogle af Baa- og Sidehusene, saa at her i Byen for nærværende Tid, foruden Kirken og Hospitalet, ere 8 grundmurede Gaarde og Huse, af hvilke de 4 bestaae af 2 Etager og de 2de ere meget store og temmelig kostbare opførte. Lillige ere her endel andre store Gaarde og 2 Etages Bygninger, hvilke alle ere nummererede og med Kirken ibereanet, i Kiebstædernes Brand-Casse forskrede, for den Summa 99750 Rdr.

Af Ettaetage haves nu kun faa tilbage.

De publique Bygninger ere:

1) Kirken [St. Nicolai Kirke kaldet] som er temmelig stor og indeholder een Hovedgaa,

2de Sidegange, 2 Kredsange samt 6 indsulkede Stole. Choret er fuldkommen stort. Altertavlen og Prædikestolen er meget gammel; men Orgelet for endel Aar siden øvst og er baade af en god Bonitet og smuk Bygning.

I Aaret 1790 bleve Stolene i Kirken, for Indvaanernes frivillige Sammenstid, malede; og de øvrige Dele af Kirken oppudiede. Til Kirken er et stort Sacristie, I Hovedgangen hænge 4 smukke W. stine Lysekroner og en Model til et Orlogsskib, som nogle af de Seefarende have forfærdiget og skienet Kirken. Paa Villerne hænge 2de gamle Epitaphia. Til Kirkens Ornamenteer og Inventarium henfører, en stor Sølskande, en dito Kalk og Duff, en dito, en dito Tæppe til Ablater og en dito Sielke, som tilsammen veier 123½ Lbd. Under Choret er endel aabne Begravelser, foruden en aaben Begravelse med Steenrusten i Kirken *)

Udventig er Kirken temmelig smuk og har et Taarn med 4 Klokker og et Seierværk udi, ligesom paa Landsbye Kirkerne, men paa Taaret staar et lidet Spir. Kirken, Taarnet og Spiret er tallet med Bløe, undtagen de smaae Tøge paa

*) I Aaret 1603 den 30te April, blev i Middelfart Sund ved Hindsgaul fanget en stor Hvalf, af hvilken nogle store Been findes henfattede i Kirken.

paa Udkbningerne, som ere belagte med Tealflene. Den er forsikret i Brand-Cassen for 12000 Rdlr. Om dens øvrige Formue, Indtaget og Udgifter, tales siden.

2] Raadhuset, som er meget gammelt, 16 Faa i Længden, 2 Etager høi, bygget af Muur og Bindingsværk og ligger i Byens store Adelsgade, lige for Kirken. I underste Etage er: a) Waagterens Værelse, b] et Arrestkammer, c] et drit, d] et Værelse indrettet til en Waagstue for de Militaire, som forhen have været indquarterede her og bruges endnu, naar Borgerstædet, enten for de høi Kongelige Hærstæder paraderer, eller i Markeds Tider, ere under Gevær, og e] 2de Værelse til Byens publike Skole. I 2den Etage er a] et Værelse, b] en Sahl til Borgerstædets Forsamling, hvor tillige Byretinaet om Tirsdagen holdes, c] et Kammer, hvorudi nogle af Byens Materiealer, saasom Senacklader &c. bevarer, og d] en Civil Arrest for de Vordere eller andre, som enten for en liden Forseelse blive arresterede, eller skal udstaae Kønafsets Straf paa Vand og Brød. Bygningen er forsikret i Brand-Cassen for 660 Rdlr. Til Raadhuset ligger en liden Hauge, af hvilken Skoleholderen er overladt den ene halve, og Buesonden, Raadstuettenoren og Wægteren den anden halve Deel.

3] **Magasin Gaarden**, en Gaard beliggende i store Adelsgade, som i forrige Tider har været Præsens Residens og Byen for nogle Aar siden, tilføjet sig, for i paakommende Tilfælde, at in-quartere Militaire udi.

Samme bestaaer: (1 af en Forbygning til Gaden, paa 12 Fag, 2 Etager Muur og Bindingsværk, Teglhængt, udi hvilken Bygning ere 3de Værelser til Gaden og et til Gaarden: (2 en Sidebygning 7 Fag 1 Etage, ligeledes Teglhængt, hvorudi Byens 2de Spreiter og dertilhørende Brand-Kedskaber bevares: (3 en dito Bygning, 13 Fag, 1 Etage med dito Tag, indrettet til Staldrum og deslige, hvori Byens store Materialier indfattes. Af Vosterummet bortleies aarlig noget til en og anden af Byens Indvaanere mod en billig Betaling, som tilflyder Kiønmestere; og Værelserne bortleies ligeledes naar nogen behøve samme, dog paa de Vilkaar: at Lejerne skal udskifte, dersom Indquartering af Militaire skulle indercaffe eller Byen selv behøve dem.

Disse Bygninger ere meget gamle og brøstfældige og assurcerede i Brand-Kassen for 780 Rdlr.

4) **Hospitalet** som er en grundmuret Bygning i samme Gade, bestaaende af 7 Fag 1 Etage, med Steentag og Indkørsel til Gaarden, opbygget

get i Aaret 1767 af salig Hr. Agent og Kjøbmand Christian Jversen, for 4 fattige Enker. I denne Bygning er 2de Værelser, med Kaffelovne udi, foruden et Kjøkken. I ethvert Værelse ere nu 3 fattige Fruentimmer, hvilke nyde ugentlig Understøttelse af Fattig Cassen og desuden 4 Favne Brænde aarlig. Til denne Bygning haaer en Gaardplads med Brønd udi og en liden Hauge som Lemmerne benytte dem af. Vel haavde Stifteren salig Hr. Agent Jversen tillige henlagt en Capital af 2000 Rd. af hvis Rente de Fattige i Hospitalet skulle underholdes, men, da hans Omstændighed siden forandrede sig saaledes, at han selv behøvede denne Capital, saa erholdt han samme, med Kongelig allernaadigst Tilladelse, igjen tilbage. Bygningen er forsikret i Brand-Cassen for 450 Rd.

5) Et Huus i samme Gade, bygget af forrige Borgermester Claus Madsen, Sygehusest kaldet, bestaaer af 6 Fag, 1 Etage Muur og Bindingsværk, udi hvilket Huus, ligeledes nogle af Byens Fattige nde frie Vorpæl og Understøttelse af Fattig Cassen, dog ingen aarlig Jdebrandfel. Denne gamle Bygning er forsikret i Brand-Cassen for 100 Rd. og da den ligger tæt ved Kirlemuuren, saa er ingen Gaorderum eller Hauge til samme. Fattig Væsenets Tilstand anføres siden.

Byen

Buen er inddeelt i 4 Roder eller Gierdinger kaldede: Præstens, Borgemeesters, Madb Lundb, og Fuglereeds, og bestaaer af følgende Gader og Strader.

- 1] Den fornemste Gade, store Adelgade kaldet, som ligger i Østen og Vesten.
- 2] Vestergade lige for denne Gade.
- 3] Strandgaden i Sønden og Norden.
- 4] Smeedegaden i dito og dito.
- 5] Snurregaden en krum Gade, i dito dito.
- 6] Søndergaden, strækkende sig med den ene Ende mod Vesten og den anden mod Norden.
- 7] Lille Adelgade, i Sønder og Norden.
- 8] Mørkegade et Strade imellem store Adelgade og Søndergade.
- 9] Et lidet Strade need til den saa kaldet lille Bro.
- 10] Et dito need til Stranden, uden Beboere. Desforuden ligger 2de Huuse, uden for Byens Øster Port.

Buen har intet egentlig Torv, da det som kaldes Torvet er en liden Plads i store Adelgade, omtrent midt i Buen.

For Enden af Strandgaden, har Buen en temmelig stor og god Skibbroe, som vedligeholdes for Byens Regning, hvorimod udenbyes Reisende, af Bogue, Kuffertier, Skrinne, Vasker, ic, maae betale Brospænge, om hvilke siden tales.

For

For Byen ere' iffluns 2de Porte, nemlig: Øster-Port og Sønder-Port, som og i Flæng kaldes Hindsgauls Porten, da Vejen gaaer ud af samme til Herregaarden Hindsgaul, thi for Strandgaden, eller Skibbroen, er ingen Port, ei heller for den Vestre Ende af Byen.

Paa Byens Gader ere 2de Brønde og en Vand-Post, og Gaderne ere alle broelagte.

2det Capitel.

Om Seiladsen til Middelfart.

Til Byen ere ialt, foruden Færger, 9 store og smaae Fartøier, nemlig;

No.	Fartøierud Naame.	Løstend Dag- lighed.	Eierens Naame.	Skippers Naame.
1	Galase	19 $\frac{1}{2}$	Postmest. Brandt	Ole Erichsen
2	Dito	17 $\frac{1}{2}$	Risbm. Gieding	Peder Sørensen,
3	Agte	14 $\frac{1}{2}$	Postmest. Brandt	Niels Sabroe
4	Dito	12	Risbm. Schult	Hans Wiis
5	Dito	9	Postmst. Brandt og Søren Peders.	Søren Pedersen
6	Dito	9	Dito	Anders Baaring
7	Dito	9	Baager Christen Hansen og Skip per Hans Wiis.	Peder Hansen
8	Dito	7 $\frac{1}{2}$	Risbm. Gieding	
9	Maad	1 $\frac{1}{2}$	Anth. Tidemand	Nichon Tidemand

99 $\frac{1}{2}$ Løstet

Her er ingen god Havn, da Fartøierne om Vinteren og i Stormveir maae ligge under Den Fænsø ved Hindsgaul, hvor de tillige, formedelst Mangel af beqvem Leilighed paa Byens egen Grund, blive Kisthalede. Undertiden lægges Fartøierne og ved Hiemkomsten, under Inslaud, ved et Sted kaldet Lyng, som er lige for Middelfart, men den rette Vinterhavn er under Fænsø.

Galeaserne seile for det mæeste paa Norge; ligeledes de fleste af Jagterne, da Seiladsen med Korn og Fedevare til Kiebenhavn, ikkuns har været ubetydelig, hvorom siden tales.

3die Capitel.

Om Byens Indvaanere.

Anno 1603 blev Middelfart haardelig hjemsegt af Pesten, som borttog over 500 Mennesker af de Fattige, da alle Velhavende forlode Byen og reiste andensids hen. I Aaret 1761 blev Byen og blottet for endeel af sine Indbyggere ved en hæfzig grasserende Blodgang, hvilken de fra Holsten tilbagekomne Krigsfolk vare besvangte med og medførte. Men nu er Byen, i Forhold til sin Størrelse, igien temmelig Folkertiig.

Kirkens Betiente.

Hr. Hans Jeracn Birch, Sognepræst for Mid-
delfart og Annexet Eauslund.

Hr. Mathias Christensen, residerende Cappellan,
Johan Jeracn Behmann, Klokker, Chorsødegn,
Skeldeholder og tillige Bedemand.

Jens Brandt Postmester, Kirkens Børge.
Magistraten.

Johan Blufme, Bysfoged og Byskriver.

Told og Consumptions-Betientes

Ole Sartorph, Told- og Consumptions-Inspre-
teur.

Elaus Wilhelm Hornemann, Told og Consump-
tions Casserer.

Johan Georg Stein, Veier og Maaler samt Dr.
aanist.

Jens Nicodemussen.]

Jens Geertsen.]

Johan Ditlev Severin.] Under-Told og Con-

Ole Christian Wormstrup] sumptions Betiente.

Jochum Christian Bodin]

Hans Pedersen.]

Andre Kongelige Embedsmand.

Jens Brandt, Postmester, Classe Lotterie Collee-
teur, Stenølet Papiirs og Kortforhandler,
Kirkens Børge og Kjøbmand.

Andreas Leerbeck, Transport Forvalter ved Færge-
stedet til Snogbej, samt Inspecteur ved
Kongens Færge og Amtsforvalterens Juld-
magtia for Hindsøgauls Amt.

Johan Friderich Schønnemand, Reserve Districts
Ephirurgus.

Andre Bestillingsmænd:

Jens Gieding, Kjøbmand.	]	
Hans Jørgensen, Bager.	]	elligere Mænd.
Christen Hansen, Bager.	]	
Jeppe Lydf, Kobbersmeed.	]	
Henrich Larsen, Hattemager.	]	Overformyndere.
Hans Broch, Bæver.	]	
Søren Mathiasen, Avlemand, fattig Forstander.		
Gesman Mathiasen, dito Kiemmer.		
Jens Øst, Grovsmeed, Brand Inspecteur,		
Hans Larsen Suedker, Assistent.		
Lorenz Drip, Skoemager.	]	
Jeppe Christiansen, Suedker.	]	Brandmestere.
Nads Thyaesen, Skoemager.	]	
Hans Larsen, Bæver.	]	Sproitemestere.
Hans Simonsen Sadelmager.	]	
Peder Gols, Grovsmeed.	]	Straalemestere.
Andreas Brandt, Muurmester.	]	
Lauz Larsen, Verisshusholder.	]	Assistente
Søren Hasberg, Skoemager.	]	

Borger-Compagniet :

Hans Jørgensen, Bager, Capitain.
 Jens Gieding Kiebmænd, Secunda Capitain og
 Premier Lieutenant.
 Rasmus Langaae Schultz, Secund Lieutenant.
 Eeren Nielsen, Herbergerer, Fønderich.
 Jørgen Henriksen, Handkemager, Adjutant.
 Hans Broch, Bøvær, Commandeer Sergeant.
 Hans Peter Wiadsen, Bøvær.]
 Hans Mathiasen, Bøvær.] Under Officerer.
 Claus Rasmussen, Slagter.]
 Conrad Dablin, Møbler.]
 Niels Engesen, Stræder] Tambour.
 og omtrent 100 Mand Borgere.

Byen har en Røadstueciener og 2de Bægt-
 tere, hvilke sidste nu for Kiømmer Cassus Reg-
 ning, hvert 3die Aar, faae nye Munderinger,
 bestaaende af mørkeblaae Klædes Kiøler, med røde
 Kraver og Opflage, samt mørkeblaae Cæchete og Kous-
 gens Nævn, med Krone over, saavel paa den
 ene Side af Kiølen, som foran paa Cæcheten.

Her ere og 2de Jørdemødre². i privilegeret
 Gæstgæver, navnlig: Jens Rasmussen i Strands-
 gaden og 2de andre Borgere, som deuden herber-
 gere Rejsende; nemlig: Bager Hans, Jørgensen
 og Eeren Nielsen i store Adelsgade.

Kiøb-

Kiebmænd:

Jens Brandt, Postmester, handler med Korn og Fæde-Vare, Lømmet, Jern, Salt, Hør og andre grove Vare samt Alen- og Urtes Kramvare, ejer 1 Galease, og 3de Jaqter, ud i hvilken ene Jaqt dog er en Nedreder.

Jens Vidina, handler med samme Slags Vare, tilhører 1 Galease og 1 Jaqt.

Kasmus Lanaage Schultz, liedeledes med samme Slags Vare, tilhører en 1 Jaqt.

Foruden disse har Bager Christen Hansen og Skipper Hans Wiis en Jaqt i Fælledskab, med hvilken de udføre Korn og Fødevarer, meest til Norge og hjembringe Lømmet, Jern &c til Forhandling.

Lillie drive Skipperne Søren Pedersen, Peder Sørensen, og Jens Sørensen Werring, Handel med grove Vare og Utekrum.

Haandværkere:

Bagere	4	Keebslagere	3
Beendriere	2	Sadelmagere	2
Bedlere	2	Slagtere	4
Farver	1	Smeede	4
Feldbereder	1	Endlere	6
Garver	1	Skoemagere	9
Glørmestere	2	have Laug.	
Guldfaced	1	Skoestikker :	1

Handff:magere . . . 2	Erødere . . . 6
Hattmagere . . . 3	have Laug.
Knapmager . . . 1	Sømmermænd, som tilfide
Kobbersmeed . . . 1	ge ere Snedkere . . 2
Maler . . . 1	Bogmænd . . . 9
Muurmestere . . . 2	have Laug.
Møllere (Hestemøller) 3	Bævere . . . 16
	af hvilke 12 ere under
	Odenis Laug.

Desuden ere her 28 Marsviinsjægere, som have Laug.

Her boende Rangs-Personer:

Frue Obristinde v. Rosenvinge, og afstedsdiget Major v. Hommel.

Byens Indvaanere bestaae, for nærværende Tid, ialt af 228, deels formuende og deels fattige Familier; og efter det for sidstafvigte Januarii Maaaned forfattede Extraskats Mandtal, vare her 658 til Statsvarelse pligtige Personer, foruden Børn, under 12 Aar gamle.

4de Capitel.

Om Byens Torder og Halegaard.

Byen har 2de Marker. Den ene kaldes Søndermarken og den anden Nøllemarken. Begge

ge Markes bestaer af Hartkorn 1/2 Tønder, 2 Skieprer, 1/2 Fierdinglar, Ager og Eng, frie Kiebstædjord. Af disse Jorder ere følgende, Byens almindelige Jorder, hvilke, under 2den August 1790, ved offentlig Auction, bleve bortforpagtede paa 6 Aar, til adskillige af Indvaanerne, saasom:

1. Veirmølle Bierget kaldet, bestaaende af følgende Lodder:

a)	en Lod No. 1, af 12 Skpr. Lands Udsæd, bortsforpagtet til Kiebmand Vieding, for aarlig Afgiort	=		=	8 Rd. 1 Mk. 1/2
b)	dito No. af dito til Avelsmand Anders Sørensen	=	8	—	1 — 7
c)	dito No. 3 af dito, til Kroesmand Jens Hansen, for	=	9	—	3 — 8
d)	dito No. 4 af dito, til Kroesmand Laue Larsen, for	=	9	—	3 — 8
e)	dito No. 5 af dito, til Kiebmand Laugaas Schulk, for	=	9	—	1 — 1
f)	dito No. 6 af dito, til Bogsmænd Niels Jensen, for	=	8	—	3 — 8
g)	dito No. 7 af dito, til Bager Jergen Holm, for	=	7	—	2 — 1

5 mindre Lodder, saasom:

a)	en Lod No. 1 af 6 Skpr. Udsæd til Bager Eriksen Hansen, for	=	4	—	1 — 4

- b) en dito No. 2 af dito, til Bogm-
mand Niels Jensen, for . . 4 — 2 — 8 .
- e) en dito No. 3 af dito, til Bogm-
mand Jeppe Larsen, for . . 5 — 5 — 8
- d) en dito No 4 af dito, til Ba-
get Hans Jørgensen, for . . 5 — . — .
- e) en dito No 5 af dito, til dito, for 6 — 5 — .
- f) en dito No. 6, Biergghden fals-
det, bestaaende af 2 smaae
Podder, begge af 10 a 12 Skpr.
Udsad, til dito, for . . 13 — 4 — .
2. Leergårvene, til Sold. In-
specteur Hansen, for . . 15 — 1 — 4
3. Piilehaugen, til Postmester
Brandt, for . . . . 10 — . — .
4. Byens saa kaldede Matkjord
af 6 Tdr. Lands Udsad, til
Smeden Vedet Øyls, for 30 — 1 — .
5. en Ønde fra Anders Madsens
Hus ud til Bierget, til Kjøb-
mand Seren Nielsen, for . . 1 — 3 — .
6. Michel Lunde Bakke og Mat-
søins Bakken, til Smeden
Jens Øyls for . . . . . 1 — 3 — 7
-

kalt aartlig 157 Rd. 5 Mk. 14 ß

Af de Conditioner, paa hvilke disse Jorder
ere bortfæstede, anføres her de vigtigste:

B 5

1) Af-

1) Afgiøften erlægges i Riemner-Cassen, hvert Aars Martini, med mindre Byen skulde paa komme nogen stor Udgiwt i Forpagtnings Tiden; thi da skal de Pagtende betale Leien forud, nemlig ved Midjommers Tid.

2) Leieren af Møllebierget skal vedligeholde Høgnen omkring samme.

3) Korntienden samt Skatter og Onera af Jorderne betale de Pagtende.

4) Skulle her i Forpagtnings-tiden komme Militaire at campere, bliver Bierggjyden til Campers Plads, og dersom Forpagteren af samme, desfermedelst nødes til at lade Kornet afhugge, da fritages han for det Aars Leie og Sædekornet betales af Byens Cassé, efter uwillige Mands Sigende. Paa samme Vilkaar bliver Leegraven og udviist til Exercerplads isald her i Forpagtnings-tiden, skulde komme Militair Indquartering og Byen behøvede den. Og om Landveien bliver forandret, og kommer til at træffe paa noget af Byens Jord, da skal Lejerne afstaae en saadan Plæt, imod Gøtgjørelse i Leien, efter uwillige Mands Sigende.

5] Forpagteren af Bierggjyden, maae ikke formeene de af Byens Indvaanere, som have Græsning paa Middelfart Mark, at vande deres Dvæg
i det

i det Vandsted, der findes i Gyden; og Veien derigennem bliver som forhen.

6) Somme Forpagter holder selv Heenet vedlig, fra Provslinde Engels Løkke, til Søndermarks Vierdet, saa og selv anskaffer Pøle og Leed.

7) Forpagteren af Byens Markjord, tilføder Fæstleren af Byens Aalegaard, som nu er, eller i Leietiden bliver, at bygge en liden Lænhytte, paa et bekvæmt Sted, af denne Jord, ved Leegaard, samt at lægge hans Aalegaardspøle og Rønder i Banken, hvor han og maae bygge og bygge hans Aalegaard samt hænge hans Redskab.

8) Ingen maae legge Viedning, eller grave Leer i Leergravene.

9) Leieren af Pilehaugen forbindes til, at lade de aarlige anordnede Hestemarkeder holdes derudi, uden noaen Afgang i Leien, og Møddingssteder maae havees rundt om ved Stenbroen, men ikke paa den øvrige Plads.

Leieren maae ikke bruge den til Hens, Væs eller andre Fieders Creature, men allene til Hæavl og Væning; ligesom den heller ikke maae indbegives med noget Slags Hegn, for Hestemarkedernes Skyld.

10) Skulle

10) Skulle nogen af Byens Indvaanere blive til Sinds, efter foregaaende Tilladelse, at bygge i Pilschaugen, maae det ikke nægtes af Forpaateren, imed at han under Afslag i Leien, efter uwillige Mands Eigende,

11) Leierne skal gjøde Jorden og forsvare sig dyrke summe.

12) Auctions Omkostningerne betale Leierne uden Erstatning.

Til Byens Fattige, er Tid efter anden, givet adskillige Jorder, paa denne Byes Marker saasom:

2de saakaldede Markjorder, bestaaende af omtrent 6 Tønder Land hver, hvilke ere bortforpagtede paa Livetid, til Hr. Postmester Brandt, for aarlig Afgiøt . . . 29 Rd. 4 Sk. 1/2

1 Dito af samme Størrelse, bortforpagtet paa Livetid, til Grovsmed Peder Gyls, for aarlig Afgiøt . . . 19 — — 8

1 Dito af lige Størrelse, bortforpagtet til Boqumændene Jørgen Larsen og Ole Nielsen, paa Livetid, for aarlig Afgiøt 22 — 2 — 2

1 Dito af lige Størrelse, bortforpagtet paa Livetid, til Bager

Christen Hansen, for aarlig Afgiwt	19 — 3 —
2 dito af samme Stærelse hver, bortforpaaetede paa Livstid, til Bager Jergen Holm, for aarlig Afgiwt	28 — 4 —
1 dito af lige Stærelse, bortfor- paaet paa Livstid, til Kiebsmand Nasmus Langaae Schults, for aarlig Afgiwt	19 — 5 —
en liden Bekke paa 10 a 12 Skpr. Land bortleiet paa Livstid, til Fargemand Veerbel, for aarlig Afgiwt	12 — . .

---

ialt aarlig 151 Rdl. 8 Sk.

hvilken Summa tilfloder Jattig-Essen, og hvorefter mærkes: at Kæsterne af disse Jorder, ere efter nogle Fastebreves Indhold, pligtige at bestride Kierfel med Rejsende, naar Boqmands Lønges ei allene kan bestride samme, fereud Louren maae tilfalde de andre af Byens Indvaanerne, som have Heste og Boqne, ligesom og tage Deel i Friægterne med andre.

Middeelfare Kirke tilhører og en $\frac{1}{2}$ Part af en Mark-Jord paa Byens Marker, bestaaende af omtrent $1\frac{1}{2}$ Td. Land, hvilken paa Livstid, er bortfæstet til Grovsmed Jens Opls, for aarlig Afgiwt til Kirken 5 Rdlr. 12 Sk. Des.

Desforuden er $\frac{3}{4}$ Mark-Jord bestaaende om- trent af $4\frac{1}{2}$ Td. Land, skænket til Byen, paa de Bilskaar: at Sognepræsten skal have den ene Deel og Byens Fattige Skolebørn, de 2de andre Deele, af den aarlige Afgift. Denne Jord er ligeledes bortføstet, paa Livstiid, til Grovsmeed Jens Gyls for aarlig Afgift 15 Rd 2 Mk. 4ß.

Til Sognepræsten her i Byen er tillige le- gereten Mark Jord, af 6 Td. Lands Udsæd, og til Chorsdegn $\frac{1}{2}$ Mark Jord, af 3 Td, Lands Størrelse.

De øvrige Jorder ere Byens Indvaaneres private Eiendomme, og den meeste Jord, især i Møllemarken, er af overmaade god Bonitet.

Samtlige foranførte Jorder, Køkkerne ibe- regnede (undtagen Byggepladsene og Bierget samt Præstens og Degnens Jorder) indeholde, efter Beregning: $95\frac{1}{2}$ Mark Jord, eller 570 Td. 4 Skpr. Land.

Efter en af Jordbrugerne med Sognepræsten og Cappellanen indgaaet skriftlig Contract, svares Tienden tildem, ikke in Natura, men med 1 Rd. aarlig af hvert Markjord; og af Lodderne paa det saa kaldede Bierg og Leergrovene aarlig 6 Rd. 3 Mk.

Kirkens Tiende af Mark Jorder har Ba- ger Christen Hansen forpagtet paa Livstiid, for aarlig

aarlig Afgiwt 83 Rd. Imellem Jordbrugerne og Jorpagteren er oprettet en Contract, efter hvis Indhold, de første svare den sidste 5 Mk. 13ß. aarlig, af hvert Mark Jord. Af Beergravene og Bierget svare sammes Leiere desuden til Kirken 4 Rd. 3Mk.

De fleste af Byens Jorder ligge endnu i Fælledskab og saaledes adspredte imellem hverandre, at en Mand som ejer en Mark Jord, eller en Deel af samme, har den i begge Marker, og i hver Mark ligger en Ager hist og en anden her.

Nogle Tanker om Nyttens af Jordernes Udskiftning af Fælledskab, findes siden anførte blandt Midlerne til Byens Opkomst. Skov ejer Byen ikke, og Tørvestier kunde vel paa sine Stæder i Markerne findes, naar Ejerne af Jorderne, ville gjøre dem nogen Umage derfor.

Byen har en Halegaard, som paa Livstid er bortforpagtet til Kiebmand Kasmus Bangaae Schulz, for aarlig Afgiwt 10 Rd. 1 Mk. 4ß. der betales til Kiebmester-Cassen. —

5te Capitel.

Om Byens Næringsveie.

Til disse høre fornemmelig:

- 1) En maadelig Handel med Korn og Fædevarer deels paa Norge og deels paa Kiebens

benhavn; dog har den, paa sidstnævnte Sted, iffluns været ubetændelig, undertiden kan et Fårton gjøre en enkelt Reise til Flensborg og andre Stæder. Fra Norge tilbageføres Lommer, Bræder, Jern, Steenful, Tiære, Salt, tør Fisk og siige grove Vare og fra Kiøbenhavn og Flensborg, for det mæeste Urtekram og dertil hørende Vare,

2) Fiskeriet i Beltet indbringer fornemmelig Hal, Sild og Skrupper, eller sorte tykke Flyndre, Plader, eller hvide tynde Flyndre og Muslinger; men Lørf, Makrel, Hornfisk, Koger eller smaae sprøde Krabber og Reier, hvoraf man i de forrige Aaringer har kunnet faae i Overflodighed ere nu sielden og vanskelige at bekomme,

3) Marsviind Fangsten, der ellers ingensteds føres, i det mindste ikke af den Betydning og med den Orden som her. Jægerne ere et sluttet Selskab, som egentlig skulde bestaae af 30 men for nærværende Tid iffluns bestaae af 28 Byens Borgere i 3 Roder, med Oldermand.

Saaten tager sin Begyndelse Mortensdag og vedværet med sluttet Laug, hvorfra ingen under Mulet maae udeblive, indtil Skydelmissen, i hvilken Tid Jægerne, fordeelte i 10 Baade, af hvilke de 3, som Udposter, bestandig fra Daagry indtil Tusmørket maae holde Seen, da de andre 7 som Hovedcorpsen, under Fønschof, oppbie
Fors

Forposternes Signaler og paa samme rangere sig til Fangst, jage alle Spegnedage, undtagen Løvedagen; da Fangsten dræbes imellem Interessenterne. Marsviinene komme fra Nordseem og drives ind i en Bugt under Hamborgland, en halv Mill Endost fra Middelfart.

De fanges imellem 24nde Gavn og Fløbes paa Land, hvor de stikkes som Sviin. *) Af Blasket brændes Tran og Lispundet af samme Løstet 5 a 6 Ml. ligesom der fanges mange eller faa til. Lauget har en gammel Skraa eller Bedtægt, fra 1593, som siden med Tillæg er forbedret og bestemmer deres indbyrdes Pligter, saavel naar de ere ude paa Fangsten, som i deres Lauqs-Forsamling. Hans Majestæt Kongens Told af Marsviinsfangsten, er hvert 6te Sviin. Denne Told er under 30te August 1792 forpagtet til Postmester Brandt, for aarlig Afgiwt 44 Rdl. 1 Ml. 8 ß., paa 3 Aar til Mortensdag 1795. Kirken tilkommer en Lod (St. Nicolai Lod kaldet) i denne Jagt, hvilken er forpagtet til Christopher Envoldsen, for aarlig Afgiwt 16 Rdlr. 3 Ml. 10ß.

E

Sog

- *) Marsviinens udvortes Skabning er omtrent ligesom Makrelens, dog med den Forskiel, at Halen sidder ikke op ad, men paa tværs; Ørené bestaae i 2de meget smaae Huller udi Hovedet. Skinder er tykt og sort, undtagen under Bugen, hvor det er hvidagtig. Indvortes er det ligesom Landsviinet, og haver varmt Blod.

Sequestraten og Bvefogden nyde hver et Sviin aartlig, af 3 Rispunds Vægt.

For mange Aar siden, vilde Grevskabet Wedelsborgs Eiere, ene tilegne sig Marsviinsfangsten og Jagten, fordi Sviinene trakkes i Land paa Gamborg Grund, under Grevskabet. Men, ved Kongelig allernaadigst Reskript, af 9de December 1718, blev Jaaten Middelfart Bergere tilkendt og Gamborg Bønder allene forundt, at jage om Toverdagen, paa hvilken Dag Middelfart Jægere ikke ere i Søen. —

4] Haandværkerne.

5] Kornavlingen eller Jorddyrkningen.

6] Vertshuusholderiet, og den borgerlige Raring, med at bringe *Åll* og brændt *Brandevin* til Salg.

7] Passagen her igiennem Byen over det lille Velt fra og til Søen, som er temmelig stærk, især nu, da de agende Postere titlige tage denne Vej, fordi Vandet imellem Middelfart Skibbroe og Søenbørs Færgebroe, er iffluns af en kort Distance nemlig i Nord til Vesten omrent 4300 geometriske Fod, og uden for Byen, fra Ormesmose Broe, Kongebroen kaldet
(faa:

[saafom den allene er bygget og vedligeholdes til Kongelig Tjeneste] beliggende Væker for Byen og Sønder for Snaabov, iffluns omtrent 3400 Fod, hvorimod den nordlige Fart over det lille Væst, nemlig fra Stritt til Fridericia, er over $\frac{1}{2}$ Miil og den sydlige fra Assens til Hærøesunds Færgestad & Miil,

Herigiennem pleie ikke allene de Hof Kongelige Herfæber at reise; men endog mange andre Herfæber og Reifende, faavelſom Regimenterne ſamt Recluterne af de udenlandſke Hvervinger, transporteret over dette Færgestad.

Ved denne Paſſage fortlene baade Færgemanden og hans Folk ſamt Dieſtgiverne, Vertshuusholderne, Bogumændene, med flere, Penge. Om bemeldte Færgeløb tales ſiden udførligere.

8) Arbeids Anſtalten, ſom beſtaaer dert: at Hr. Kammerherre Adeler til Hindesgauf, har tilkøbt ſig en Gaard her i Byen, beliggende i Strandgaden, til hvilken, de Fattige, ſom have Luſt og Helbred til, at arbejde, nyde frie Udgang, med Lys og Varme, og hvor de kan ſaae Uld at pille, Krubbe, kradsje og ſpinde, mod den for Fabriquerne reglementerede Betaling. Dette Uldſpinderie er for Sr. Hofs Fabrique i Fridericia

E. a.

ricia, og nu ere tillige 2de Væve Stocle oprettede i samme Vaard.

9] Dønevaars og Lærreders Forars-
 heidigelsen, af fattige Folk, som bestaar deri:
 at de af Kiebmændene betrees Uld og Her, hvoraf
 de gjøre Dønevaar, som sælges og udsæres for
 det meste til Norge og Kiøbenhavn.

10] Sold Skribersandtet som er Be-
 sten for Byen, under en Banke i Herregaarden
 Hindsqaule Væker, af hvilket Sand aarlig føres
 nogle Tønder til Collegierne i Kiøbenhavn og var-
 ses af Fattig Folk for 8 a 10 R Skieppen.

11] Fattig Væsenet, da nogle Fattige
 ikke allene nyde frie Værelse og Varme i Hospis-
 talet og Huuslye i det saa kaldte Sogehaus, men
 tilligemed andre, endog ugenstlig Understøttelse af
 Fattig-Cassen, hvorom siden meere tales —

6te Capitel

Om Fattigvæsenet i Middelfart.

Byens Fattig-Casse har en temmelig god Fortu. De faste Eiendomme og Capitaler, som samme eier, sees af neden anførte Specification :

No.	Eiernes Naane.	faste Eiendomme.	Capitaler.	Anmærkinger.
1.	Hans Johansen til Gubner Aar 1584 .	. .	Udr. R. 66 = 4	udsadt paa Rente.
2.	Konung Dine i Middelfart Aar 1619	. .	33 = 2	ligesaa.
3.	Borgemeester Elaus Mad- sen ibidem	. .	33 = 2	ligesaa.
4.	Gregers Krabbe til Tostelund, Aar 1640.	. .	200 =	ligesaa.
5.	Borgemeester Elaus Mad- sen Aar 1640	Et Fattig- huus ved Kirken.	. .	i dette Huus forundes noget af By- ens Fattige, frie Huus.

No.	Bivernes Navne.	faste Eiendomme	Capitaler.	Bemærkninger.
6.	Borgemeester Hermann Friis i Mid- delfart. Aar 1664.	. .	33 * 2	udsædt paa Rente.
7.	Provst Ber- tel Laulov i Asperup. Aar 1680.	En Gaard i Hattge Bye som 1718 blev solgt. For Kjøbesum- men blev kjøbt 2de Torder i Markene.	. .	Disse Torder ere bortfor- pagtede.
8.	Jørgen Han- sen Bøcker i Stubberup. Aar 1714.	. .	40	udsædt paa Rente.
9.	Kloster Jens Mogenssen. Aar 1741.	. .	120 *	ligesaa.
10.	Amtsforval- ter Løve og Hustrue i Middelfart. Aar 1746 og 1752.	En Bønde- gaard i Sol- bye, af hvil- ken aarlig svares 20 Rd. i Landgilde.		Disse 20 Rd. uddelles ifølge Testators Vil- le, hvert Aar Juleaften, til de meest Rød- tidende i Byen.

No.	Gjævernes Navne	Satte Eiendomme	Capitaler.	Anmærkning.
11.	Maent Chri- stian Juar- sen. Mar 1767.	Sygehuset som nu kal- des Huspi- talet.	. . .	I dette Hos- spital node 6 fattige Fru- entimmer fri Værelser og Varme, for- uden Under- støttelse af Fattigecassen. De 6 Jorder ere bortfor- pagtede.
12.	Vides ikke	6 Jorder i denne By- es Marker og en liden Lekke paa 10 a 12 Esp. Land.		

Disse foransførte Capitaler udgiøre 526 Rbd. 4 Mk.

Desuden har Fattigecassen af andre
Legatis Jordeier, Renter og Indkomster
samlet adskillige Capitaler, hvilke alle
paa Renter ere udsatte og til 1ste Decb. Rbd. Mk.
Termin 1793 beløb sig til . . . 925 — 2

er 1452 — 2

I Aaret 1640 skienkede Gregers
Krabbe til Tostelund, en Capital af
200 Rdsr., til den her i Byen davæ-
rende latinske Skole, hvis Renter nu
aar

årlig udbetales til den Latinske Skole i Nyborg af Middelsart Byes Fattig-Casse, og da denne Capital af Fattig-Forstanderen anføres i hans Regnskaber blandt Cassens øvrige Capitaler, saa anføres den ligeledes her, med 200 Rbd.

Summa 1652 Rbd.

Til førstkommende 11te Decbr. Termin bliver Fattig-Cassens faste Fond forøget med omtrent 100 Rdlr. Efter Fattig Forstanderens sidste Regnskab for Aaret 1793, havde han en Beholdning af 178 Rdlr. 1 Mk. 12 S., af hvilken alle de paa Reute ere udsadte 25 Rdlr., og som meldt til 11te Decbr. Termin end videre saa meget udsættes, som Fattig Forstanderen fra de ugenslige Almisser og Udgifter kan undvære. Til Cassens Betryggelse, er ifølge Rescriptet af 21de Julii 1775, passeret en lovlig afhjælet Evens- og Burderlings-Forretning, af 2de inden Retten indmaldte Haandværksmand, over de Eicendomme som Kassens Debitorer have pandtsatte for de dem laante Capitaler, hvilken Forretning udviiiser: at de ere tilstrækkelig Sikkerhed for Raanene.

Fattig-Cassens aarlige Indtægt kan nu beløbe sig til omtrent 250 a 300 Rdlr.

Disse bestaae fornemmelig, i di følgende:

- a. Lejen af de bortsaftede Jorder 151 Rdlr. 8S.
- b. Rens

- b. Renter af de idestaaende Capitaler, omtrent 66 Rdlr.
- c. Indtægten af de Fattiges Blot i Kirken.
- d. dito af Blokken ved Skibbroen.
- e. dito af de i Aaret 1793 bekvæmte og paa Herberget Gaardene, opkøbte Bæffer.
- f. $\frac{1}{2}$ Deel af den her i Byen faldende Accise, eller af den Summa som aarlig i Stædet for Accisen, anvies til Udbetaling af Amtstuen, omtrent 6 Rdlr.
- g. Hvad enhver som tager Borgerskab godvillig giver til Fattig Cassen.
- h. Gæder ved Bryllupper og Trolobelser samt andre Leiligheder.
- i. Dito ved Kiebslutninger om faste Eieendomme.
- k. Bøder eller Multer for Forseelser, hvilke Multer i en 3 Aars Tid ei have været betændes liae, formedelsat Placaten af 18de Novbr. 1775, som dicterer Straf for de, som lade løse Sviin gaae paa Kiebstædernes Gæder, her er bleven faldt i Kraft.
- l. Beholdningerne af de afdøde Almisse Bemærs Stervboer, og
- m. Fattig Skatten eller det aarlige Sammenhæng af Byens Indvaanere, efter Forordningen af 24de Septemher 1708 dens 1ste og 2den Post; som kan udgløre nogle og 80 Rdlr.

I forrige Tider vidste Indvaanerne intet af denne Skat, at sige, da de selv uddeelte, hvad de egentlig vilde give til de Fattige: men, da Hr. Kammerherre Adeler, i September Maaned 1791, oprettede Spindekolen, eller den her i Byen nuværende Arbeids Anstalt for de Fattige, og disse, efter høje Dyrigheds Befaling skulde have en tilstrækkelig Understøttelse af Fattig-Cassen, saavel de Arbeidsføre, som de, der søgte Spindekolen, og ei af Arbeidslønnen kunde ernære sig, saa blev med Subscription gjort en Begyndelse, for at conservere Fattig-Cassens Formue, og omdenskiønt Hr. Kammerherren nu for egen Regning, vedlaacholder Arbeids Anstalten, uden Udgift for Fattig-Cassen, saa bliver dog fremdeles aarlig en Bog bekostet, iagiennemdraget og forsejlet af Soanepræsten og Bysfogden, som Fattig Væsenets Inspecturer, udi hvilken Bog enhver Husejer, eller Leier, (naar han ei selv er Fattig) skal antegne, hvad han for det Aar, vil betale til Fattig-Cassen. Findes det da ved Estershyen, at nogle slet intet have villet give, eller andre ikke villet give saa meget, saa de burde, efter deres Tilstand og Formue, som fastsattes af Bysfogden i Følge Rescriptet af Ste Martii 1734, hvad disse uvillige Indvaanere skal betale for samme Aar.

I Tilfælde af Disputer herom, henvender man sig til Fattig-Væsenets Herrer Directører
 Stifts

Stiftamtmanden og Biskoppen, hvilke ved en Resolution afgjøre Sagen.

Indvaanerne have adskillige Gange ansoget om denne Stats Ophævelse, formærende at Fattig-Cassen nu ei behøver samme, da Arbeids Anstalten er adskilt fra al Forbindelse med Fattig-Basenet, og Arbejderne ingen Understøttelse mere faaer af Cassen. Men, i Betragtning af, at Byens Fattige, fornemmelig de Sengeltiggende og Arbeidsføre, maatte nødvendig tillægges noget meere ugentlig til Underholdning af Fattig-Cassen, end hvad de forhen havde faaet, naar Bøllertiet aldeles skulde afskaffes, hvorved Udgifterne anseelig blive forøgede, ansaae De Herrer Directeurer det ikke for tiemligt og giørligt at ophæve denne ved en Kongelig Forordning, besaalet Skat; Dog blev samme for Aaret 1792 nedsatte til $\frac{2}{3}$ Deele af den første bestemte Summa og Paalægget for Aaret 1793, lignet paa Indvaanerne, i Forhold dertil men desuagtet, have de fleste af Indvaanerne vist dem i høieste Grad uwillige til Skattens Betaling.

Det har forhen været projecteret af Hr. Kammerherre Adeler til Hindsgant: at den Gaard, som er anført i Fortegnelsen over de Fattiges Eiendomme, og skænket assal. Amtesforvalter Løwe og Husstrue, burde sælges, da Fæsternerne ikkuns be-
tale

tafer 20 Rdsd. aatlig i Landballde, og Kiebe Summen for Gaarden, kunde indbtinge heiere Rente, end Landhilde Pengene, eller den aatlige Afgiort. Men, Arvingerne efter bemeldte Amtes forvalter Lewe og Hiltstue, af hvilke Arvinger den ene, et Fattig Forstander her i Byen, have protesteret imod Gaardens Salg, paa de Grunde.

a] At Gaarden af Amtesforvalter Lewe og Hiltstue (hvilke vare forundte allernaadigst Fakultas testandi) er til evlg Tid hentagt til de Fattige i Middelfart.

b] At den af Fæstereen aatlig svarende Afgift, er af Givene bestemt: at skal uddeles en Dag for Juule-Aften, til Byens meest traende Fattige, og at de Personer, som aatlig have nodt godt af dette Besaattim, tabte ved, at Gaarden blev solgt, og Renterne af Kiebe Summen gik ind i Fattig Cassen.

c] At Fattig Cassen derved tokte de Summer, som samme kunde faae i Fæste af Gaarden, naar den blev ledig.

d] At Kiebe Summen kunde i sin Tid, ved foresaende betindelige Udgifter, bortsmelte, og arde fattig, i saa Fald, hoerken passede Gaarden, eller Valua for samme og

e] At

e] at Kiebs-Summen for Gaarden, vilde iffluns blive saare liden, da Fjesteren, for sin og Hustrues Levend, ei skul give meere end 20 Rdl. aarlig Afgift til Fattig Cassen.

Desuden formeene Arvingerne: at dem burde tilbagebetales den Summa, som Amtsofvalter Lewe og Hustrue have givet for det dem allernaadigst forundte Facultas testandi, paa hvilket, bemeldte Legatum er grundet, naar Gaarden tvertimod Givernes Villie, skulde kunde bortsalges.

Imod disse anførte Grunde indvendes følgende, nemlig; imod

- a) At Giverne kan umuelig andet, end have sigtet til de Fattiges Vel og Kordeel: og at disse for evig, kunde have langt større Nytte af Gaardens Salg, end de for nærværende Tid have, da Gaarden anses for at være af henimod 3000 Rdl. Valers Værdie paa Kjønterne altsaa vilde blive overmaade betydelige, imod den nu af Fjesteren aarlig svarende Afgift 20 Rdl. naar Gaarden blev solgt,
- b) At Fattigvæsenets Inspecteurer hver Gulcasten kunde tage 20 Rdl. af Fattig Cassen, til Uddeeling paa sædvanlig Maade, imellem de Fattige som hidindtil have nydt Gode af dette Legatum.

e] At

- c] At disse Fæstesummer have været ubetydelige og kan ei komme i Betragtning imod den reelle Fordeel ved Gaardens Salg.
- b] At det ikke lader sig begribe: hvorledes Riisbesummen for Gaarden, kunde i sin Tid bortsmelte, thi for nærværende Tid, kan Udgifterne, ved Hielp af Fattigskatten, bestrides, uden at man har nedig at røre Fattig-Cassens staaende Capitaler, eller effective Fond, og endnu vissere maatte følgeliq Udgifterne bestrides, naar Indtægterne ved Gaardens Salg bleve forøgede. De arrlige Regnskaber ere underkastede Revision, og Fattigvæsenets Directeurer ere alt for aarvaagne til, at noget kunde forgaae til Fondens Forringelse, eller Cassens Skade, om endog Inspecteurerne vilde handle mod deres Embeds Ede og Pligter. Skulde end Landet (som Guds Bønde) blive saaledes blemsøgt med Krig og Udgifter, at Regjeringen var nedsaaget til, at angribe de Fattiges Midler, saa kunde dette Angreb ligesaa vel skee paa de faste Eiendomme, som paa Capitalerne eller de reeds Penge.
- e] At det vel ikke var den bestiligeste Tid at sælge Gaarden nu, efterdi Rieberen i den nærværende Fæstelses og Hustruss Teyetid, ei kunde

kunde faae sine Renter af Kiebesummen, og derfor ei vilde betale Gaarden efter dens Værdie, men at Salget kunde beroe, indtil Gaarden blev Fæstetredig.

Hyad' det angaaer at Arvingerne efter sal. Amtsforvalter Løwe og Hustru, kunde tilbagebetales de af disse udgivne Penge, for dem allernaadigst foruudre Facultas testandi, da behøves derpaa ei andet Svar: end at Testamentet, hvorved Gaarden er skænket til Middelfart Byes Fattiges Vel og Fordiel, ei kunde siges at være kuldkaftet, fordi Gaarden blev solgt, efterdi Kiebesummen for samme, kom de Fattige tilgode, ja endog ti-dobbelt, imod de Frugter, som de hidtil have høstet af Gaarden.

- Fattig. Cassens Udgifter ere omtrent 340 a 350 Rd. aarlig og bestaaer fornemmelig derudi:
- a) Understøttelserne til Byens Fattige, heilket omtrent udgiøre $4\frac{1}{2}$ til 5 Rd. ugentlig, og herved mærkes: at ingen Almisselem udder merre, end i det højeste 2 Mk. 8 S. ugentlig.
  - b) Renten af Krabbes Legatum til Nyberg Latinske Skole, som er 7 Rd. 3 Mk.
  - c) Extra-Skatten for de i Hospitalet værende 6 Almisse Lemmer, som er 6 Rd.
  - d) Chor Degnens Løn for de Fattige Børns Skolegang, som er 16 Rd.

e) 16

- e) Ildbrandset til Hospitalet, som koster aarlig om trent 10 Rd.
 f) Degnens og Chor-Drengenes Pen af Legatis 8 Rd. 1 Mk.
 g) Reparationer paa Hospitalet og Sygehuuset.
 h) Andre tilfældige Udgifter.

7de Capitel.

Om Middelfart Kirkes Eiendomme og Capitalet, samt Indtægter og Udgifter.

Til Kirken er Tid efter anden, legeret følgende Eiendomme og Capitalet, saasom:

No.	Gjernes Navne.	fast Eiendomme	Capitaler. Rdr. Mk.	Anmærkninger.
1.	Borgemeister Ejavs Mad: sen i Middelfart.	. . . .	33 . 2	udsat paa Rente.
2.	viides ikke .	En Jord paa denne Byes Marken.	, ,	Deane Jord er bortkastet, og af den aarslige Rente faae Sognepresten $\frac{1}{4}$ Deel, Kirken $\frac{1}{2}$ deel og de fattige Skolebørn den $\frac{1}{2}$ Deel.

No.	Givernes Navne.	stte Eienomme	Capitaler.	Bemærkninger.
3.	blides ikke.	4 Stukker Jord paa Svends Stup Mark	..	Af disse Jorde der svares aarlig Lunds gilde 3 Elve Byg ii Kirken.
4.	Borgemeester Hans Nielsen i Middelfart 1621.	en Løkke uden for Væn, kaldet Bester Løkke, som i ældre Tider er kommen under Hindsaaul, og nu findes blandede samme Gaards matrikulerede Løkker.	..	Af samme svares aarlig 12 Elve Byg til Kirken.
5.	Elisabeth Diur.	en Part af en Jord paa Væns Mark.	..	Denne Jord er bortsalet.
6.	..	aa. 12 Afgræst af en Bøndergaard paa Villshauæ Geds 6 Rd. en dito i Nipsen 8 Rd. og en dito i dito 6 Rd.	..	Disse 3 Gaarde ere af Kongen i Maret 1799 udslaade istedet for Kantskoneværende, til Kirken, Pænsken og Skolen.

No.	Stoernes Naame.	faste Eiendomme.	Caritæter	Anmærkinger.
7.	viides ikke	Donatum af en Løkke, Ny- lose Løkken kaldet, aarlig 2 Rd. 5 Mk. 10 s.		
8.	viides ikke	Totidshold af Hans Ofsi- ners Løkke, aarlig 1 Mk. 8 s.		

Desuden har Kirken af andre smaa Lega-
tis og Indtægter, samlet nogle Capitaler, hvis
Beløbs til 1ste Decr. Termin 1793, var 246 Rd. 4 Mk
naar hertil lægges de i Fortegnelsen anførte 33 — 2

Bliver Kirkens paa Kente udestaaende
Capitaler den Summa . . . 280 Rd.

- Kirkens adelige Indtægter bestaae udi følgende:
- 1) Løien af den i Fortegnelsen, under No. 2 an-
førte Markjord, 5 Rd. 12 s.
  - 2) Reuterne af de udestaaende Capitaler, 10 Rd.
4 Mk. 8 s.
  - 3) de aarlige Afgifter af bemeldte Nylose og Of-
sieners Løkke, 3 Rd. 1 Mk. 2 s.
  - 4) Landgilde af Bøndegaarden paa Billesbøuge
Gode, og de 2de Gaarde i Asperup, 20 Rd.
- c) Af

- e) Afgiften af Vester Løkke og Tienden af samme, ialt 3 Lr. 8q.
- f) Landgilden af Kirkens Jord ved Svendstrup Mark, 3 Skpr. 8q.
- g) Leien af nogle smaae Stykker Jord ved Kirken, omtrent 2 Rd.
- h) Forpagtningens Afgiften af Kirkens Korn og Midsommers Tiende, 83 Rdlr.
- i) Tienden af Vøllebierget og Beergravene, 4 Rd. 3 Mf.
- k) Forpagtningens Afgiften af Kirkens Løb af Mars svinsfangsten, 16 Rd. 3 Mf. 10 s.
- l) Tavlepenge af Kirkens Bisk, omtrent 30 Rd.
- m) Stolestadepenge, omtrent 60 Rd.
- n) Stolestadefæster.
- o) Bitaling for Gravsteder og Kirkens Klosters Ringning ved Begravelser, samt for at lægge Trærammer paa Gravene.

Alle disse Indtægter kan beløbe sig aarlig til omtrent 280 Rdlr.

Udgifterne kan ei alle bestemmes, men her skal fornemmelig udi:

- a) Expenser af Kirken til Quasimodogeniti Pandemøde samt Bistadepenge 3 Rd. 3 Mf. 6 s.
- b) Sognepræstens Huusleie 13 Rd. 1 Mf. 5 s. dero Løn 4 Mf.
- c) For Brød og Viin til Communionen 12 Rd.
- d) Cappellanens Huusleie 12 Rd. og aarlig Løn 4 Mf.

- e) Klokkerens og Chorbeguens samt Skoleholderens Løn 16 Rd. 4 Mk.
 dito for Kirken at mæje 3 Mk. 8 ß.
 dito for Huusleie 2 Rd. 3 Mk. 8 ß
 dito for Seierværket at optrække, 2 Rd.
 dito for fattige Børne Information 6 Rd.
- f] Organistens Løn, 50 Rd.
- g] Salgetræderens dito, 2 Rd. 4 Mk.
- h] Orgelbygger Oppenhagens Løn for Orgelet at vedligeholde, 6 Rd.
- i] Brandspatten af Kirken, 12 Rd. 3 Mk.
- k] For Uhrets Vedligeholdelse, 4 Rd.
- l] For Kirkens Muure og Tages Vedligeholdelse til Muurmester Rasmus Lund i Bogenſe, 20 Rd.
- m] Skriver-Sallarium 5 Mk. 8 ß, samt for Skriver-Materialier til Kirkens Børge 1 Rd.
- n] Lys til Kirken, og
- o] Reparationer og tilfældige Udgifter.

8de Capitel.

Om Skolevæsenet.

Her i Byen var indtil Aaret 1739, en latinſk Skole men nu høves iffens en publicke danſk Skole, ſom beſtyres af Klokker og Chorſbegu Johan Jørgen Behmann. Til ſamme er ham forundt 2de Værelſer i Byens Raadhuus uden Betæ-

Betaling. Han holder vel en Medhjælper, men, formedelst Bernenes store Antal, er det ham ikke mueligt, at give ethvert Barn, den fuldstændige Underviisning, som de burde have. For de Fattige Børns Information nyder han aarlig af Fattig Cassen 16 Rd. og af Kirkens Cassé 6 Rd. Betalingen for de andre Bern er ikkuns ubetydelig nemlig, for de som allene læse 2ß. for de som læse og skrive 3 ß, og for de som baade læse, regne og skrive 4 ß. ugentlig.

En og anden saasom Consumptions Betient Jens Geertsens Hustru, en Enke navnlig, Maren Munk og en Jemstue Mandahl med flere, holde vel Skoler for smaae Bern og lære dem at læse inden i en Bog samt Dagebørnene tillige at sne. Dog er alt dette ikke tilstrækkelig nok. Hans Betarværdighed Soqnepræsten Hr. Birch har derfor ofte ønsket at enten en Student, eller anden ducelig Person, som var givet, vilde nedsatte sig her, for at informere, især de Børn, som Forældrene uødsdig vil sætte i den almindelige Skole paa det at der kunde være en Skole for de Formuendes Børn og en anden for de Fattiges Børn, da en saadan Student, eller Skoleholder, tillige kunde informere i Latinen og andre Videnskaber (thi de som vil lade deres Bern studere, maae nu enten holde en Infermater i Huset eller sætte dem i en udenbys latinisk Skole) og Konen lære Dage-

Børnene at sige, strikke samt andre Fruentimmer Nødhed. Men — desværre! man kan ikke vente, at nogen duelig og Pikkelig Mand vil paatage sig det, fordi hans Levebrød, uden en betydelig Understøttelse af Byens Kasse (hvortil samme ingen Formue har) vilde blive lidet, da adskillige af Byens Indvaanere, nægtet alvorlige Føremæringer af Prædikestolen, ikke kan overtales til, at lade deres Børn sluttig gaa i Skole. Ei engang de fattige, som intet betale for deres Børns Skolegang, ere villige dertil, saa at endog nogle 14 Aar gamle Personer ei kan læse inden ad i en Bog. For at forsøge de mildere Midler, bestemte Soanepræsten Hr. Virchen offentlig Skoles Examen aarlig paa Byens Rådhus, som den 6 Febr. 1793, første Gang, blev holdt og hvor da de i den publique Skole gaaende Børn bleve examinerede saavel i deres Christendom, som Regning og Skrivning. Men, omendskiøndt, at nogle af Forældrene vare tilstæde og man skulle have troet: at disse ved selv at vare Vidner til deres Børns Bonkundighed maatte, af Kierlighed til dem bringes til at sørge for deres Vel, gjorde denne Examen dog ingen Nytte. Overs formynderne, som efter Loven, tillige skal have Indseende med Børnenes Opdragelse og Skolegang, ere i de smaa Kiebstæder, gierne saadanne Folk, som baade mangle fornødne Indsigter og Tid til at opfylde deres Pligter i den Henseende.

Til

Tilmed ere de iffluns simple Borgere, paa hvis Advarfser, Forældrene lidet agte. Derfor er Skolevæsenet her i Byen en af de Poster, der endnu trænge til Forbedring.

9de Capitel.

Om Over-Formynderiet.

For nærværende Tid er Overformynderiet uden Mangler, da det nu er Sikkerhed for alle de under samme staaende Arve- og Gave-Nidler, hvis Beleb udgjør 12765 Rd. 2Dk. 12 $\frac{2}{8}$ $\frac{0}{8}$ $\frac{1}{8}$, foruden hvad Lesere en og anden Myndling kan være blevne udlagt in Natura, eller tilflaaet, at nyde i sin Tid.

Byen har 2de Overformyndere, af hvilke den ene er en Hattewaar navnlig Henrich Lauritzen og den anden en Bæver navnlig Hans Broch.

Da Overformynderne, efter Loven, baade skal være suffisante, og besidde de fornødne Indsigter i Regnskaberne Førelse, samt kiende alle de viaticke Pliater, der paaligge dem, saa er Overriigheden i de smaae Kiøbstæder, ofte i Forlegenhed, naar den skal forskaffe flige Bestillingsmand, deels fordi Indvaanerne iffluns ere faae og for det meste simple Folk, og deels fordi de builige

forben ere ansatte til andre Bestillinger, der fristes tage dem for flere personelle Byrder saasom for Ex. Brøndvæsenets Betiente, Præstens Medhjælper, Stemplets Papiirs Forhandlerne, Skippersne &c. Derfor maae Byefogden selv føre Protocolen samt aflægge Reansføberne og allene lade Overformynderne beskjære det øvrige.

10de Capitel.

Om Byens aarlige Indtægter og Udgifter samt Kiønnen Kassen's nærværende Tilstand.

Wisse Indtægter.

a] Lejen af de publicke Jorder, Rd. Ml. ƒ.	
som ere bortforpagtede til Martini 1796,	
for aarlig Afgift	157 5 14.
b] Dito af Byens Aalegaard, som	
til Kiøbmand Schulz er bortforpagtet	
paa Livstid, for aarlig Afgift	10 1. 4
c] Breepengene, som ere bortfor-	
pagtede til 1ste Januarii 1796, for aar-	
lig Afgift	60 1 2
d] Jordskyldspengene af 2dc. Haugæ	1 1 6
e] Landophystel Skatter, som aarlig	
betales af Byens Indvaanere, er 5 Rd.	
40 ƒ., og af de Kongelige Betiente	
2 Rd. 48 ƒ., er	7 5 8

Patr. 236 Rd. 2 Ml. 2 ƒ

Transp. 236 Rd. 2 Mk. 2 ♂

f] Skatten til Odense Lægehus, efter Kongelig allernaadigst Resolution af 3die April 1782, som er . . .	12 . . .
g] Vægternes Løn, som betales af Gaards og Huuscierne, i Forhold til de Summer, for hvilke deres Bygning- ger ere assurede i Brand Cassen . . .	60 4 . .
h] Indquarterings Hielpeskatten til Nyborø, som lignedes paa Indvaanerne, efter Grund- og Møringstapten . . .	224 . .
<hr/>	
er 533 Rd. 2 Mk. 2 ♂	

Uvisse Indtægter:

i] Byens tilkommende $\frac{1}{3}$ Deel af Gudsdiensrelsen for den her faldende Aes- cise, som betaler sig aarlig omtrent til . . .	6 . . .
k) Hvad som betales ved Borger- skabstægtelse, der er omtrent . . .	1 . . .
l] For bortleiede Løjsrumme i Magazinaarden . . .	2 . . .
m] andre smaae Indtægter, der an- slaaes til . . .	4 . . .
<hr/>	
Summa Indtægt 546 . 2	

Derimod har Byen følgende visse Udgifter:

a] Byens Løn af Kiønners Cassen, er aarlig . . .	18 4 . .
D 5	Patr. 18 4 . .

Transv. 18 Rd. 4 Mk. 8

- b] Her Extraskattens Beskjendelse
til Afsens Amtstue, betales Postmesteren
nu . . . . . 3 " "
- c] Kiemnerens Len, samt til Skriv-
Materialier og for den ene Tavle at oms-
bære i Kirken . . . . . 5 3 "
- d) Raadstuelenerens Len er 10 Rd.
og for Extraskatten at indkræve,
har han faaet . . . . . 7 —
samt for hans levende Forretning-
er som Politiebetjent, til et par
Støvler . . . . . 3 — 20 " "
- e] Byens æde Bøgtiere nyde ugent-
lig 3 Mk. 8 ø om Sommeren og 4 Mk.
om Vinteren, hver i Len, der beløber
sig til . . . . . 60 Rd. 4 Mk.
desuden faae de aarlig til
Støvler, begge . . . . . 5 — 1 — 65 5 "
- endvidere faae de hvert 4de Aar en nye
Bøgtier Wundring, der bekostes af
Byens Cassé.
- f] Til den ene Bøgtier har Byen
maattet leie Bøtser, for hvilke aarlig
betales . . . . . 3 " "
- men den anden har frie Bøtser i
Raadhusets underste Etage.
- g] Brand-Inspectorens Len og

. Trarsp. 116 Rd. 4 Mk. 6ß

hans Sallarium for de aarlige Inquisitioner om Brand-Nedskaberne og Skorstene, er		11	3	0
h] Assistenten og Brandmesteren nyder		6	0	0
1] Klokkerens Len, er		11	0	14
k] Den som skriver Bletterne, naar nogen Indquartering indtræffer, og gaaer de eligerede Mænd og Carcer-Dorgerne tilhaande med Skrivelser, har i Overensstemmelse med sal. Hr. Geheimme Conferenceraad og Erstamtmænds Willes Resolution af 28de April 1789, hidindtil aarlig faaet		12	0	0
l] Den ene af Byens Jordemødre nyder aarlig		16	0	0
da den anden er gammel og næsten udteslig, og man ikke kunde faae nogen til at nedsaette sig her, uden at faae en liden vis Understøttelse af Byens Kiønners Cassé til Huusleie og Ildbrand.				
m] Doctor Eichels Len, som Land-Physicus		7	5	8
n] Districts Chirurgi Lønnen er foruden hvad der betales af Embedsmændene, efter det Kongel. allernaadigste Rescript af Aug. 1791.		18	0	0

Transp. 198 Rdl. 4 Mfl. 6ß

o] Skatten til Odense Tugthuss er	12	•	•
p] Carollerings Chescn, Hr. Kammerherre Bülow, hans Qvarteerpenge	8	•	•
q] Kenterne af den i Byens Magazinsgaard paa Prioritet staaende Capital 400 Rdl.	16	•	•
r] Indquarterings HjælpeSkatten til Nyborg	224	•	•

er 458 Rdl. 4 Mfl. 6ß

naar samme drages fra Indtægten 546 — . — 2

Bliwer ialen 87 — 1 — 12
 hvilke, efter de aarlige Regnskabets Udvisning, for det meeste beresmeske til Reparationer paa Byens Raadhuss, Magazinsgaard, Skibbroe, Porte og Veie, samt andre tilfældige Udgifter.

Brandpengene ere hverken her anførte til Indtægt eller Udgift, da de ei indflyde i Kiemner-Cassen, men henhøre til Byens andre Skatter, om hvilke siden tales.

Kiemner-Cassen er ikkuns i en maadelig Tilstand, da samme for endeel Aar siden købte den saa kaldede Magazinsgaard, formedelsst de her paa den Tid indquarterede Ryttere, og til Købes summens Betaling maatte laane 400 Rdl.—

Liges

	Transp. 400 Rbd.
Ligesom Riemner Cassen i Aaret	
1793, med det hei Kongelige Danske	
Cancellies Tilladelse har maattet laane	
af Fattig Cassen til at betale endeel Regs-	
ninger ic. som stode til Rest	
. 200 —	
af hvilke Capitaler svares Rente.	
—————	
	er 600 Rbd.

Desforuden skylder Byen Indquarte-
rings Hjelpeskatten til Aalborg, for
Aarene 1789, 1790, 1791, 1792,
1793 og 1794 a 224 Rbd. aarlig, er 1344 —

—————
Tilsammen 1944 Rbd.

Derimod har Byen tilgode:

- a) For adskillige Delinquenters Transport Vares
søgt og Underholdning ic. til 1793 Aares
Udgang. 74 Rbd. i Vik. 8 β. hvilke, til
Tilgning paa Stiftets Riobstæder, ere an-
mælde for S. T. Hr. Stiftesbefalings-
manden, men hvoraf Byen skal betale sin
Aupart.
- b) For Huueleie af nogle i Byens Magasinsgaard
bortleiede Værelser. 14 Rbd.
- c) Nogle Restancer af Indquarterings- Skatten
for Aaret 1789 som 3de Borgere endnu ei
have betalt, for medelst deres Fattigdom,
men

men maaske i Tid en kan erholdes, 10 Rd.
1 Mk. 4ß.

Ligeledes haaber Byen, at faae Gotgierrelse, for den i Aaret 1789 havde extraordinaire Indquartering af 4 Compagnier Grenaderer, hvilket er Ursagen hvorfore der adskillige Gange er bleven ansøgt om og erholdt Delation med Betalingen af den resterende Indquarterings-Hjelpes Skat til Nyborg, paa det, at en Slags Liquidation kunde skee, men efter mangfoldige Brevs vortlinger om denne Sag, tilskrev den Kongelige General Commissariats Commission i October 1792, Cancelliet: at saadan Gotgierrelse vilde alene beroe paa Hs. Majestæts Raade; og altsaa er det endnu uafgjort, om og i saa Fald, hvormeget samme erholder. Dersom Byen ei faaer en saa tilstrækkelig Erstatning for bemeldte Indquartering, at Hjelpes-Skatten til Nyborg, dermed kan betales, eller liquideres, men at det manglende skal repareres paa Byens Indvaanere, bliver det vanskeligt at forfatte denne Liigning, og endnu meere vanskeligt, at faae Restansen inddreven, da de unge Borgere, som enten nylig have etableret dem her, eller ikke boede her i Byen, i Aaret 1789, troede dem usforpligtede til, at betale deres Formænds Restancer af Skatter. Tilmed ere endel af de Borgere, der skulle have betalt bemeldte Skat, døde i fattig Omstændige

digheder, saa at intet hoes dem har været at erholdes og i de Stervboer hvor der har været en liden Beholdning, er samme betalt til Arvingerne, hvilke vel burde tilsvare R:stancerne, men deels ere fraværende og deels nu usformuende. Henseende til Indquarterings Hielp: Skatten til Nyborg, maae endnu anmærkes: at Byens Indvaanere, i Betragtning af Byens fattige Tilstand, formees nes: at Byen, i Forhold til de andre Kiebstæder i Fyen, er ansat for høi, og at Nbhora overalt nu ei burde have en saa stor Hielpeskatt, da dens Indquartering ikkuns er ubetydelig.

I Ite Capitel.

Om Indquarterings Bøfene.

For nærværende Tid har Byen ingen fast Indquartering af Militaire.

Den sidste Indquartering, i Aaret 1789, bestod af 4 Compagnier Grenaderer, hvilken efter Byens Sterrelse og Forsatning var al for Byens defuld. Dog var det ussfulgt: om Byen igien kunde faae en liden Indquartering, helst af Cavallerie, da ikke allene Gaardene og Huusene, fornemmelig de smaae Leieboder ville stige i deres Priis, og adskillige Borgere i deres Mating ders ved kunde vinde, men endog Lønnen til Dagciere formindskes, samt Manglen paa flige Arbeidere, af.

affielves, foruden, at Folkemængden, baade i Henseende til, om Ildbrand indtraf og i andre Henseender, er nyttigs for en Bys. Der kunde vel endnu angives flere Fordeele som vare Følger af en saadan Indqvartering, som for Ex: at Consumptionen derved forhøiedes o. s. v. men samme forbigaaes, da disse Fordeele for denne Bys, igien bleve Mangler for de Byer, fra hvilke Indqvarteringen skulde tages. Enduel indvønde herimod: at en Indqvartering vel kunde gavne nogle enkelte Personer, saasom: Eierne af Leiehuuse og Waaninger, Bagere, Berisshundmænd, Hekere og saadanne Folk, men at Byens egne Fattige derimod kom til at lide derunder, da Hunslejen blev heiere, Levene's Midlerne dyrere og Næringsvejens for de Fattige Dagseere meere indskrænkede. Disse Grunde kan dog ei blive vægtige nok, til at afgjøre, at en Indqvartering er meere skadelig end gavnlig for denne Bys, naar man betragter de almindelige Fordeele, som Bysen kunde have af samme. Det nægtes ikke: at de Byer som mistede, enten den heele, eller halve Indqvartering, tabte derved: men her tales ikkuns om Middelsart Byes Fordeele uden Skade for det almindelige thi maaskee de Riibstæder, udi hvilke Militaire nu ere indqvarterede, tabte ei saameget ved, at samme toges derfra, som Middelsart vandt ved deres Modtagelse, der alt ankommer paa Byernes meere, eller mindre Formuende og Mangler paa Næringsveie.

Dere

Derfor var det godt: om Regimenterne kunde blive saaledes fordeelte at de Kjøbstæder, som meest behøvede Indquartering, erholdt samme, frem for de andre; det er at sige: at de Militaire blev omdeelte i Kjøbstæderne efter ethvert Stads Størrelse og Trang til samme. Man veed vel, at Generalitætet har troet at de til Regimenterne hørende Compagnier ei burde adskilles for langt fra hinanden, for at kunde, i paakommende Tilfælde, desto hastigere samles; men dertil svares: at Indquarteringen kunde gierne skee, saaledes: at Compagnierne ei blive alt for langt adspredte. Over alt vilde det følge af sig selv: at en Forandring med Indquarterings Væsenet maatte skee, i Krigs Tider, eller i Nøds Tilfælde.

Naar nogen betydelig Mængde af Militaire, saasom heele Compagnier, paa deres Marscher, passere herigennem Byen og skal om Natten have Logie, omdeeles de, efter Touren i Byen, uden at nogen Indvaaner forskaaes, eller forbiegaaes, som er pligtig at modtage Indquartering, men indtræffer det, at enkelte Militaire, Recruter eller andre Personer hvilk, efter Vedkommende Collegii passer skal have frie Quarteer, requireres samme indquarterede hos saadanne af Byens Indvaanere, som have de bedste Leiligheder og uden mindste Hinder kan modtage dem. Hvilke nu efter en i disse Tider af Byefogden søget Foranstaltning

E
nyde

nyde deres Betaling derfor, af Kiemner-Cassen, paa det at ikke enkelte Borgere allene, men heele Byenskal bære Byrden, thi her sættes dette Exempel at en General eller Civil-Embedsmand af høn Charge, skal have Qvarteer, og samme ikke er anstændig nok, hos den Mand, som efter Touren, tilfalder Indqvartering, saa er Forligheden nødsaget, til at forskaffe ham det saa standsmaessig og bekvemmelig som mueligt. Naar nu de saa Indvaanere, hvis Gaarde og Huuse ere indrettede til flige hønse Personers Modtagelse og hos hvilke disse tillige kan nyde en hønse Bevartning, skulle stedse bære denne Byrde allene uden Erstatning af Kiemner Cassen for Qvarteret og Brugen af Sengene m. v. og uden at heele Byen tog Deel derti, saa blev denne Omgangsmaaede meget usforsvarlig. Ligesaa er det med enkelte Recruter, eller slige saa Personer, da Byen er bedre tjent med: at en Mand som herbergerer ordinaire Folk, mod Betaling af Kiemner Cassen modtager disse Recruter i Qvarteer, naar han kan rumme dem, end at de skulde gaae efter Touren, til Incommodation for enhver Indvaaner.

12te Capitel.

Om Postvæsenet.

Postmester Brandt her i Byen, holder en Postkarl, som hønse Onsdag og Lørdag Formiddag

dag, Klokken 11 og 12, kører til Assens, med de Breve, der leveres paa Post Comtoirt.

For ethvert Brev til Assens (hvor der er Hoved-Comtoir) betales 4 S . herfra Middelfart, naar det ikke angaaer Kongelig Tieneste; ligesom og for de Breve, der komme fra Assens her til Bøen,

Hver Fredag Morgen Klokken 8 reiser en anden Postkarl, med en Koersbaad, over Vandet til Fredericia og medtager Pakker og Breve. For et Brev didhen, eller derfra, betales ligeledes 4 S . Førstnævnte Postkarl kommer tilbage fra Assens, hver Mandag og Torsdag Eftermiddag og medbringer de Breve, som til Assens Hoved Post-Comtoir ere ankomne til denne Bøes Indvaanere. Den Postkarl som reiser til Fredericia om Fredagen, kommer tilbage samme Eftermiddag eller Aften, naar ingen Hindringer, enten formes delft Storm, eller Iis om Vinteren, indtræffer.

Tilforn have de agende Postter ikkuns passeret her igiennem Middelfart, over Færgeløbet til Snoahøen og tilbage om Vinteren, naar Isen i Belter har gjort Oversfarten fra Assens til Marsesund, umuelig eller farlig; men i Efteraaret 1792 blev anstillet et Forsøg med Posternes Gang herigennem, hvilke dog i April Maaned.

E 2

nast.

næstefter igien opførte formodest, at Vandvejene ei vare tilbørlig i standfarte og Posterne, undertiden udebleve over den sædvanlige Tid. Den 22de September 1793 kom den agende Postatter her igiennem, da Stormen havde beskadiget Mærøesunds Færge eller Smalle og Færgemand Veeg ikke kunde paatage sig Transporten. Endnu vedvarende agende Posters Gang igiennem Middelfart, men det vil ankomme paa: hvortil længe samme vedvarer, saasom der nu efter Sigende er nedfaldt en Commission, der skal undersøge, hvad Tour de agende Poster mellem Kiøbenhavn og Hamborg, skal tage.

Beslynderlig er det ellers: at Færgemand Leerbek her i Byen, som dog er bebyrdet med mange frie Transporter, samt skal holde Færgeskedfaber og Felt, ikke har med Posternes Befordring over Færgestædet, at gjøre, men at samme er overladt, for en vis accorderet Betaling, for hvert Læs, til Hr. Postmester Brandt, omendstønt Færgemanden har tilbudt sig, at besørge Transporten, for samme Betaling.

13de Capitel.

Om Færgeløbet imellem Middelfart og Snoghøj.

Færgemand Leerbek holder en Færge, med hvilke transporteres Vogne, Heste samt andre
Ercas

Creature og Ting, foruden Baade til de Reisesendes Besørgning.

En ligesaadan Færge tilligemed Baade, holder Færgemand Fibiger paa Snoghøy.

Tarten ved Færgeløbet findes i Forordningen af 29de April 1684, og er saaledes:

Om Sommeren.		Om Vinteren.	
fra 1ste April til 1ste Decbr.		fra 1. Dec. til 1. Apr.	
Rd. Mk. S.		Rd. Mk. S.	
Af Smakken	. 1 — —	. . 1 1 8	
Af en Færge	. . 4 8	. . 1 — —	
Af en Baad	. . 3 —	. . . 3 8	
En reisende Person og hans Løi	. — — 8	. . — — 12	
En Kytter med sin Hest	. . — — 12	. — — 1 —	
En Dre	. . — — 6	. — — 8	

mindre Løb a l' Adrenant. Denne Tart findes malet paa: en Tavle paa Færgemandens Hus til de Reisesendes Estertæning.

Bandet imellem Middelsart Skibbroe og Snoghøis Færgebroe, er ikkuns af omtrent 4300 geometriske Fods Brede, og fra Kongebroen, iømt er Vesten for Byen, til Snoghøy er kun 3400 Fod. Naar Strømmen er contra, maae Transporten skee fra Kongebroen. Alle Transporter, enten med de høi Kongelige Herkaber, eller med

Militaire og dem som have Friepas, forrettes af Færømanden uden Betaling, hvilke frie Transporter ikke ere saa om Foraaret, naar de Militaire skal indfinde dem ved Regimenterne, til Manœvres eller Exercities.

Skipperen paa Færøgen og de øvrige Færøfolk, ere frie for al Udskrivning til Kongens Tjeneste og borgerlige personelle Tjyngder, saalange de staae i virkelig Tjeneste.

Foruden foransførte Betaling for Transporten betales af Fremmede, Broepænge efter nedestaaende paa en Træe Tavle maalt og paa Færømandens Gaard ophængte

Tare:

Af en Carosse, Chaise eller Jagtvogn . . .	4	fl.
— en Post, eller Bondevogn	2	—
— en Hest, Koe eller Stud, 6 Faar eller Lam til et Hoved, af hver	1	—
— en Hadersleb Waad	10	—
— en Brødfiste	4	—
— en Skof Pot et	2	—
— en Kramfiste	4	—
— en Laaserønde	2	—
— en Pakke Klæde	4	—
— en Halsfiste eller Skriin	2	—
— et Skod, Humle	2	—
— en Last Korn	4	—

By

Byens egne Indvaanere kan kjennte dem af hvad Slags Transport, som de lyste, men de Reisende ikke; hvorom er passeret 2de Resolucio-
ner under 21de Jan. 1736, og 3die Martii 1750*)
Herved gives Anledning til det Spørgemaal: om
Færgemanden kan forbyde Indvaanerne fra Fridericia,
Colding eller deromkring liggende Stæder,
at leie Byens Baadsførere, til at befordre dem
hiem, eller ikke?

Man troer Nei! siden Færgemanden har
ikkes Bestalling paa at befordre Reisende fra Mid-
delfart til Sneghoi og ikke er forbunden til, at
transportere enhver Reisende, som maatte faae isinde
at forlange hans Befordring til Fridericia, eller
saadanne affides Stæder. Overalt, om han ders-
til skulle kunde forbindes, eller ville tilegne sig
Ene-Rettighed til sliqe Transporter, saa maatte
det ved en Taxt bestemmes, hvad de Reisende om
Sommeren og Vinteren, havde at betale for Bes-
fordringen til bemeldte Stæder, paa det, at han
ikke skulde forlange en overdreven Praagt. Men
ligesaa rigtigt, som det er: at Færgemanden ei kan
vinge Fridericia, Coldings, eller saadanne affides
liggende Stæders Indvaanere til at passere det or-
dentlige Færgestad, naar de, for at spare Tid og
Penge, eller af andre Aarsag, ikke vil giere
det, ligesaa rigtigt bliver det ogsaa, at de Baadsførere
der lade sig leie til saadanne Reisendes Transport,

ber

*) see Bogmans Samling af Rescripter, 4de Deel 1ste
Bd. Pag. 341 og 5. D. 1ste Bd. Pag. 260.

ber melde sig hos Overigheden, fordi at det kan blive undersøgt: om de Reisende og virkelig ere de Personer, som de udgive dem for.

Herom er allerede under 6te Novbr. 1792 gjort en Førefilling til S. L. Hr. Stiftsbefalingsmanden.

Endnu en Anmærkning, i Henseende til Færgeløbet, findes fornøden at gøres, nemlig: at ingen andre Reisende forvolfte deres Passe for Bysfogden, end saadanne Fattige, som intet betale for sammes Paategninger. Derved taber Bysfogden i sine ringe Indkomster. Men Færgemanden som imidlertid selv staaer til Ansvar for Passernes Rigtighed, bestener sig af den Undskyldning, at naar de Reisende skulde være pligtige, at lade deres Passe paategne af Bysfogden og betale for Paategningerne, var det en Udgift for dem, i Betragtning af hvilken de kunde afskrækkes fra at reise her igiennem, og tage Touren over Strøb til Fridericia, hvorved baade han, som Færgemand og Byen kom til at lide Tab. Fordi at de Reisende kan see dem tiende med, at passere dette Færgestød, har han endnu ei gjort Ansøgning om Tarens Forhøielse, hvilken han dog, efter Omstændighederne kunde vente, ligesaavel som saadant er sket ved Færgeløbet imellem Nyborg og Corsøer.

14de Capitel.

Om de aarlige Kram- Heste- og Dvæg-
Markeder.

Hver Tiiredag i Fasten holdes Hestemærked. I Julii og September Maaneder ere Kram-
Markeder og i Octbr. Maaned er et Dvægmarked.

For Aaret 1794 findes Krammarkederne ansatte til den 5te Febr., 10de Julii, 19 Septbr. og 24de Octbr., og Almanacken meldte tillige om: at disse Markeder ere alle med Dvæg og Kramvares; men det til den 5te Febr. ansatte Marked var ikk kuns et lidet Hestemarked, den 10de Julii og 19de Septbr. holdtes Marked med Kramvare og Heste, den 24de October med Heste og fornemmelig Dvæg og til Fastemarkederne kommer intet Dvæg.

En betydelig Feil indløb, ved Markedernes Ansætning for Aaret 1793, nemlig: at det bekjendte store Marked i Eggeschow, var ansat til den 20de Septbr.; og da her i Byen holdtes Krammarked paa samme Dag, saa ankom her ikk kuns saa Kræmmere, Markedsfolk og Heste, hvorved saavel Markedskræmmerne, som Byen og Byefogden leed Tab, da Kræmmerne ikke affatte, eller fortiente saa meget, at de dermed kunde betale deres Reisc: Omkostninger, Byens egne Handelslende, Vertshuusmændene, Bagerne og de som
E 5

aae Betaling af Kræmmere og Haandværksfolk, for Tilladelse, at disse maae opstaae Boder paa deres Fortoage, med flere, ei havde nogen betydelig Indtægt den Dag, og Bysfogden tabte i Henseende til Stadspengene, hvilke ere hentagte til Bysfoged Embedet.

Stadspengene betales her ligesom i andre Kjøbstæder saaledes:

for en Galanterie- eller anden stor Bod . . .	12 s.
— en mindre dito	6
— et stort Bord, enten med Haandværksarbejde, eller andre saadanne Ting paa . . .	4
— et mindre dito, eller en liden Kiste, af hvilken udsælges Vare	2
— en Boag, enten med Potter, Hævedyster eller Lærred og Dyrveaar udi	6

Dog ere der imellem de fremmede her til Markederne ankommende Handlende een og anden, som af Generalsitet gives mere; men de indenbyes Indvaanere, som have enten Boder eller Boder med Vare udestaaende paa Markedet, betale ingen Stadspenge.

Torvene i Kjøbstæderne ere egentlig de rette Stæder, paa hvilke Markederne bør at holdes. Derfor blev i Marts 1791 søiet den Anstalt, at samme skulde holdes paa den Plads, som kaldes Torvet, istedet for, at de forhen havde staaet i den østre

østre Ende af store Adelsgade; men omendstient alting blev indrettet saa godt, som det efter Omstændighederne kunde lade sig giere, saa var det dog ikke mueligt, at faae Indreningen saaledes, at enhver var tient med samme, da Vettehandlernes maatte staae bag ved Boderne.

Uf denne Marsag, og fordi de Handlende paa Torvet tillige bleve incommoderede af Trækvind fra Stranden, led man Boderne til de næste Marsleder, iglen opstaae i store Adelsgade og Vettehandlernes allene staae paa Torvet, samt Urt oanene i den vestre Ende af Gaden, hvilke bedre, saavel for disse som de øvrige Handlende.

Heste- og Nvægmarkederne holdes udenfor Byen paa et Sted som kaldes Pilchaugen og tilhører Byen.

Torvedage holdes ei her i Byen. I Aaret 1789 tilsendte de eligerede Mænd S. T. Hr. Kammerherre og Stiftsbefalingsmand Buchwald et Forslag desangaaende, over hvilket blev indhentet afgangne Byefoged Lunds Betænkning og hvorpaa fulgte høibemældte Hr. Stiftamtmandens Resolution, dateret 13de Decbr. 1789, saa lydende:

"J Gienfvar paa de eligerede Mænds Forslag af 18de i forrige Maaned og Hr. Byefogdens
derom

derom indkomne Betænkning af 2den Junus, angaaende en Torvedags Fastsættelse i Middelfart, meldes: at jeg ikke kan have noget derimod, at en saadan vis Dag om Ugen bestemmes, paa hvilken Landmanden kan komme til Torvs med sine Vare, og at dertil udvalges Løverdagen, som den paa hvilken Bønderne, i Middelfart sædvanligst affænte Marsviins Glass. Iligemaade finder jeg og den Bestemmelse rigtig: at alle fra Landet ankomne Vare skal først paa Torvet falsholdes til alle og enhver af Byens Indvaanere som samme vil kobe og det i 2 Timer efter Ankomsten, hvorhos maatte tilføies: at ingen til Fortrængsel for de Fattige, førend den Tid var forbi, af de paa Torvet falsholdende Vare, maatte kobe meere, end de til egen Huusholdning behøvede, under Mulet fra 1 Mk. til 2 Rdlr. efter Omstændighederne, ligesom og, at være forsalden i samme Mulet, om der besandtes at nogen, enten uden for Byen, eller paa Gaden købte noget af een med Vare ankommen Landmand, før han har udholdt sine 2de Timer paa Torvet da det efter den Tids Forløb staaer ham frit for at sælge sit overblevne Quantum til hvem han vil i Byen.

Derimod holder jeg det betænkeligt, at paalægge Bønden nogen Mulet for Overtrædelse herimod, siden det besynderlig kunde affrække ham fra, at komme til Byen med Vare, hvortil han ikke kan tvinges, og hvorved da Byen
for

formedelst en saadan alt for skarp Execution kunde staae Fare for at miste al Tilførsel, hvorefter jeg holder det forsigtigst at Straffen bliver lagt paa Indvaanerne selv, som forsee sig imod Torve Reglementet, og hvilket dog altid medfører den tilsigtede Virkning, thi naar ingen kober af Bonden paa uberettigede Tider og Stæder, vil han finde en Nødvendighed i at falsholde sine Væbne paa Torvet. For det øvrige bliver det nødvendigt at Hr. Bysfogden forfatter dette Reglement i Form af Placater som maatte indeholde Forklaring om, at denne Indretning saa langt fra sigter til at fornærme Bonden og Landmanden ved sine Products Affattelse, som den søger at indføre en Orden, der selv er nyttig for Landmanden, efter som han paa den bestemte Torvedag aldrig kan mangle Liebhabere til sine Vare. Af disse Placater maatte forfattes saamange Exemplarer at samme saavel kunde blive opslaget paa alle Byens offentlige Stæder og Porte, men endog omsendes paa Landet til Forkyndelse ved Kirke eller Bys Stævne og et Exemplar heraf læses ved Herredstinget.

Derimod kan det ikke være nogen Kiøbstads Indvaanere formeent at betinge sig Vare fra en Landsbømand og samme modtage, naar de ankomme, uden Tiltale: men er det ikke troeligt, at Borgeren har betinget og afkøbt Væbne, før de ankomme:

ankomme til Byen, da bør han paa Raadstuen reise sig fra denne Mistanke med sin Ed, eller forsælde isoranskeevne Mulct."

Men naaget, at et Torve Reglement, i Overensstemmelse med denne Resolution, blev forfattet og publiceret paa befaleet Naade, saa opbør vede dog de nye Indretning sig selv, Tid efter anden, ligesaavel her, som i andre smaae Kiøbstæder formedelst den herskende Landprang. Om Nyttien af, at en Torve-Dag paa nye blev indført her i Middelfart, efter nærmere Bestemmelser, tales siden i Anhanget blandt Midlerne til Byens Forbedring.

15de Capitel

Om Liigbærer Løaget,

Dette Løag bestaaer af 18 Borgere, af hvilke den ene er Oldermann.

Løaget har 2de Liigbaare, et nyt og smukt Liigklæde, et ringe Dito, samt et gammelt næsten ubrugeligt Dito, alle 3de med hvide Fryndser om,

Interessentierne bære sorte Klæder og Kapper samt have Flor i Hattene, naar de bortsære saadanne Liig, som de erholde Betaling for.

Da

Da de efter deres indbyrdes Forening, ere forpligtede: at bortbære alle Fattiges Liig, uden Betaling, saa have de i forrige Tider, villet spare paa deres sorte Klæder ved siige Liigs Henbærelse; men nu er det foranstaltet da dem paalagt, at de ikke maae bortbære noget Liig af den Fattige Klasse, uden at have sorte Klæder paa.

For Liigenes Henbærelse til Graven, nyde de Betaling efter denne af forrige Stiftsbefalingsmand Hr. Geheime Raad Juel, approberede:

Taxt

1) for et Liig som bortbæres i 2de Kister.	10 Rd. 4 Mk.
2) — et stort Liig af den geistlig eller civile Stand	8 — —
3) — et usformuende Liig af begge Classer	6 — —
4) naar ikkuns det halve Laug begyæres	4 — —
5) — et stort Liig af Borgerstanden men naar det hele Laug bruges, da	4 — — 6 — —
6) — et stort Liig af ringere Stand men naar det hele Laug bruges da	2 — 4 — 5 — 2 —
7) — et Liig af den ringeste Stand men naar det hele Laug bruges da	1 — 2 — 2 — 4 —

De Fattige, som aldeles intet formaar at betale, bortbæres som meldt, for intet,

Naar

Naar det bedste Liigfløde udlejes til at sætte Liigkisten paa i Huuset, betales Lauget 1 Rd. og for det ringere, under Lauget. 4 Mk.

I Følge Laugets indbyrdes Forening skal Interessenterne betale, som en Hielp til Begravelsens Bekostninger, naar en af Laugebrødrene, eller deres Hustru dør 4 Rd. og naar et af deres Børn dør 2 Rd. Foruden at saadanne Liig, uden Betaling, henbæres til Jorden.

Indkomsterne betales til OIdermanden og deles imellem Interessenterne, engang aarlig, nemlig den 2den Februarii.

Førend Marts 1732 vare her i Byen 2de Liigbærer Lauge; men formedelt de Tvivligheder som der imellem samme jævnt opkom, blev det ved et Kongelig allernadigst Rescript dateret Friderichsborg Slot, den 10de Maj 1732, som sol. Hr. Geheimeraad og Stiftobesalingsmand Scheffeld, i Skrivelse af 21de samme Maaned communicerede Øvrigheden herpaa Stædet, befalet: at disse skulle forenes til et eneste Laug.

Lauget har 2de Gange ansøgt i Cancelliet om at faae deres imellem dem oprettede Forening eller Laugs Artikler confirmerede, men faaet den Resolution, under 10de Junii 1751 og 6te Januarii 1763, at samme kunde forblive, uden Confirmation.

Da

Da *Skoemagerne, Skraderne, Bogmændene* og *Marsoviinsjagerne* her i *Byen*, have *Laug*, saa kan det ikke nægtes disse selv at bære deres *Interessenters* og *Hustruers* samt *Børns Liig*, og *Skoemagerne* samt *Skraderne*, tillige deres *Svendes* og *Drenge*s *Liig*, uden at bruge det *authoriserede Liighæter Laug* naar de ere saa mange *Laugsbødre* at de ikke behøve andres *Hjelp* der il; men da *Skraderlauget* bestaaer allene af 6 *Mestere* og *Bæverne* her i *Byen* iffluns ere under *Odense Laug*, saa er i *Anledning* af en *Klage* til *Scieters* høie *Øvrighed*, fra *Oldermanden* for *Liighæterne*, over adskillige *Lauget* tilføiede *Fornærmelser*, under 15de *Junii* 1793 falden en *Cancellie Resolution*, af *Indhold*:

”At naar *Skraderlauget* i *Middelfart* ikke uden andres *Hjelp*, kan hembære deres egne *Liig*, bør saadan *Hjelp* søges hos det *almindelige Liighæter Laug*; og hvad *Bæverne* angaaer, som intet eget eller sluttet have der i *Byen*, da bør de altid være forbundne til, at betjene sig af det *authoriserede Liighæter Laug* til deres *Liigs Hembærelse*.”

16de Capitel.

Om *Brand*; og *Band Væsenet*.

Byen har 2de *Spreiter*, en stor og en mindre, hvilke tillige med de øvrige dertil hørende

Brand-Redskaber, saasom 2 store redmalede og jernbeslagne Kar, 6 Ører, 2de Brakstanger, 2 Bygter, et Fyhrslag, et Loug og 13 Læderspande, forvares i den Byen tilhørende og forhen omtalte saakaldede Magastugaard. Desuden høre til disse Brand-Redskaber, 4 Stiger og 4 Hager, hvilke ere fordeelte og hængte deels paa en Gaard ud til Torvet, og deels paa andre Bygninger, for at være i Beredskab, naar Ildbrand indtræffer.

Kirken har 8 Brandspande, 3 Stiger, 2 Hager, 2 Træe Haandspreiter, 2 Brandøyer, og et Kar af Eeg paa 6 Tender Rum. I Henseende til de Redskaber, som Indvaanerne, efter Anordningerne skal have til deres Gaarde og Huse, anmærkes: at samme nu ere meere complete og bedre istand, end førend Ildbranden 1791, da mange Spande bleve opbrandte, for hvilke maatte anskaffes nye, og Eierne af saadanne smaae Leievaa-ninger som ikke vare forsikrede i Brandcassen for meere end 100 Rd. forhen troede dem, uanseet Forordningen af 24de Januarii 1761 1te Cap: 2 Art: uforpligtede til, at betyde en Spand til hver af slige Bygninger, men bleve i Anledning af en af Byfogden efter Ildbranden foranstaltet Inquisition om Brand-Redskaberne, og paafølgt Forrestilling til Stiftets heie Øvrighed, paalagde, i Overensstemmelse med Anordningen, at anskaffe en Læder Spand for hver Bygning, som var tax-

. 5855

eret for fulde 100 Rd. hvilstet forarsagebe Forsøgelsen af Brandspandenes forrige Antal.

Sprøiterne og Redskaberne prøberes 4 Gange aarlig paa det Stød som kaldes Torvet, og skeer saadant Sendag Eftermiddag, efter at Guds-tienesten er forbie, da enhver, paa den Tid, har bedst Leilighed til at være tilstede derved: hvorefter næste Onsdag holdes Brand-Ret paa Raads-plaen.

Brand-Væsenets Betiente have alle Skilbæ-ter, i Form af Ringkraver og Brand-Inspecteu-ren, hans Assistent samt de øvrige Commanderende, tillige Sidegevæhr. Om Brandvæsenets Betien-ter's Antal er allerede gjort Forklaring i det 3die Capitel.

Paa Byens Gader ere kuns i alt 2de Brøn-
de og en Vandpost, da man i Ildbrands Tilfælde
maa søge Vand i de af Indvaanernes Gaarde,
hvor Brønde, eller Poste findes, samt i et strax
uden for Byen i en Lokke værende Vandsted og
undertiden betiene sig af det salte Vand i Stran-
den, naar intet nærmere er ved Haanden.

17de Capitel.

Om Skatterne, Tolden, Consumptionen, Accisen og de øvrige dertil hørende Udgifter.

Foruden Byens visse og uviste Udgifter, som i det 10de Capitel ere anførte og henhøre under de aarlig afløggende Kiemner . og Indsquarterings. Regnskaber, samt hvad i det 6te Capitel er sagt om Fattig Skatten, og i det 7de Capitel, om de til Kirken svarende Stolestades penge, kan her endnu anføres følgende Kongelige Skatter og almindelige Udgifter, saasom:

1) Extra Paabudet, efter Forordningerne af 23de Septbr. 1762 og 17de Januarii 1764, som indbefatter baade Extraskatten 8 β . maanedlig af hver Person, fra dens 12te Aars Alder, og Kantskatten, der, efter sidstnævnte Forordning, betales saaledes:

1ste Klasse	aarlig	80 Rbd.	er	maanedlig	6 Rbd.	64 β
2	—	—	70	—	—	5 — 80
3	—	—	40	—	—	3 — 32
4	—	—	24	—	—	2 — .
5	—	—	18	—	—	1 — 48
6	—	—	15	—	—	1 — 24

7de

7	—	—	12	—	—	1	—	1
8	—	—	8	—	—	—	—	64
9	—	—	6	—	—	—	—	48

Al Rangspersoner opholde sig ikkuns her i Byen affstediget Major Hommel, der iselae det Kongel. Rentekammers Promemoria, af 16de April 1791, bliver afkortet sin Rangskat, udi den ham tillagte aarlige Pension, og Frue Obristlieutenantinde Rosenvinge, som maanedlig betaler 1 Rdt. udi Rangskat her i Byen.

Extrasatten Skulde efter det for Januarii Maaned 1794 forfattede General Extrasatts Mandral svares af 658 Personer med 54 Rdt. 80 S hvortil kommer bemeldte Frue Rosenvinges Rangskat . . . . . 1 — —

Tilsammen 55 — 80

Men, da de Formuende her i Byen, efter den passerede Ansætnings-Forretning ikke kan betale for meere end 26½ heel Fattige og 17½ halv Fattige, og her ere 125 heel Fattige og 90 halv Fattige, saa fragaer af ovenstaacude Summa 11 — 22

og følgelig blev iffluns for Januarii
Måaned erlagt . . . 44 Rld. 58 S

2) 1 Procento Skatten, efter Forordningen af 14de Maji 1768 dens 7de Art. af Capitaler sem ere udlaaente paa Huse og faste Eiendomme.

Denne Skat betales til hver 11te Junii og 11te Decbr. Termin, af Debitor, som indeholder samme af de til Creditor svarende Renter, ifølge Forordningen af 17de Junii 1773 og beled sig for 11te Decbr. Termin 1793, til . 47 Rld. 81 S

3) Embeds Skatten af geistlige og verdslige Betiente, paabudne ved Forordningerne af 14de Maji 1768 og 12te Junii 1770, beleder sig, efter sal. Hr. Geheimt Conferenceraad og Stiftsbefalingsmand Billes Resolution og Hr. Biskop Ramus's Beregning, til . 41 Rld. 14 S

Men ifølge det Kongel. Rentekammers Promemoria af 6te Julii 1782, er Sogepresten her i Byen, ved en Kongel. allernaadigst Resolution, under 27de Junii s. A., frietaget for Procento Skatsvareelse af de 20 Rld. som han nydter i Refusion for Tienden af den i Mid-

del.

delfare Sogn, beliggende De Fanse,
der er aarlig . . . 1 Rd. 38 §

Da efter høibemeldte Colles-
gii Decision over Antegnelserne
i 1791 Mars Extra-Skats Regns-
skab, er Bøefogden stricetagen for,
at svare Embeds Skat, som for-
hen var aarlig. . . . 2 Rd.

er 3 Rd. 38 §.

---

igien 37 Rd. 72 §.

hvortil kommer Embeds Skatten for Hr.
Zold og Consumtions Inspecteur Hansen. 2 Rd *

---

i alt som nu aarlig betales. 39 Rd 72 §.
nemlig af:

Sognepræsten. . . . 23 Rd. 24 §.

Cappellanen. . . . 12 Rd. 48 §.

Ehresdegnen. . . . 2 Rd. .

Zold og Consumtions In-

specteuren. . . . 2 Rd. *

4) Tjenestekarle Skatten, efter
Forordningen af 3die August 1791, be-
løb sig for 1ste Novbr. Termin 1793 til 2 Rd. 32 §.

5) Brandskatten, efter For-
ordningen af 29de Febr. 1792, er 10 §

df hvert 100 Rdlr., som Byens Bygninger ere forsikrede for i Kiøbstadernes Brandcasse. Disse Brandpenge beløbe sig af 99750 Rdl., aarlig til . 103 — 87

6) Tolden af ind- og udgaaende Vare, beløb sig i Aaret 1793 til . 214 — •

7) Consumptionen for s. A. saaledes:

a. af Malevariket	1667 — 65
b. af Portene	772 — 15½
men af de i Portene anaiivne Vare, blev mere end den halve Deel igien udført.	
c. af indført Dvæg	185 Rdl. —
d. Miltreng, Tillægspenge, Folke: stat og Græsgængspenge	178 — —
	—————
	er 2802 Rdl. 80½ß
8) Accisen for dito Aar	17 — 35½,

18de Capitel.

Om adskilligt i Henseende til Middelfart
Kiøbstad.

Den Hans Kongelige Majestæt tilkommende
Jagtrettighed paa Middelfart Marker, blev den
4de Septbr. 1775, ifølge det Kongel. Renteskam-
mers

mers Promemoria af 8de Julii næst forhen, op-
 raabt paa Middelfart Raadsstue, til nye Forpagt-
 ning paa 20 Aar, efter de sædvanlige Conditioner,
 hvor da Hr. Kammerherre Adeler til Hindsqaal,
 blev Hæisibydende, og samme paa allernaadigst
 Approbation tilslagen for den Summa 179 Rdlr.,
 men under 8de Decbr. samme Aar, erholdt Hr.
 Kammerherren en Kongelig allernaadigst Conces-
 sion saa lydende:

Cyrtimus] Vi Christian den Syvende, af
 4 Rdlr. J Guds Naade Kongetil Danmark
 og Norge &c. &c.

”Gjøre alle Bitterliat: at Vi ved Bores
 Resolution af sidstafvigte 6te November, allernaad-
 digst have concederet og forundt, ligesom Vi og
 hermed concedere Os elskelige Christian Helge
 Adeler til Hindsqaal, Bores Kammerherre, den
 Os paa Middelfart Kjøbstad Marker udi Ber Pro-
 vinds Fyen, forbeholdne og ved offentlig Auction
 den 4de September indeværende Aar, udi bemeldte
 Middelfart opbudne Jagttrecttiqhed, udi Forpagt-
 ning paa 20 Aar fra næstkommende 19de Febr.
 1776, at regne, imod derafsløden for de ved Auc-
 tionen udlovede 179 Rdlr., ifkun at svare til Bor-
 res Casse, Halvredsfindstyve Rigsdaler aarlig Afg-
 give, som i rette Tider erlægges, dog med Vil-
 kaar: at han hverken selv, eller ved Folk og andre,
 maae øve eller foretage nogen Jagt paa bemeldte

Ønes Jorder; men bliver derimod berettiget, lovligen at paa tale og see afftraffet, hvad utilladelig Jagt eller Skietterie, som paa anførte ham herved bevilget Jagt District maatte foroges. Hvorefter de Bedkommende sig allerunderdankigt have at rette ei giørende heruti Hinder eller Forsang i nogen Naade under Vor Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Christiansborg, udi Vores Kongelige Residens-Stad Kiøbenhavn, den 8de Decbr. Anno 1775.

Under Vor Kongelig Segl.

(L. S.)

(R.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigst specielle Befaling

Just. Wardensteth, Berner. Hofmann.

Berner.

I Henseende til Bei Væsenet, da, naar den Deel af Hoved Landveien imellem Middelfart og Odense, saavel som den Deel af den mindre Landveit imellem Middelfart og Aflens, som gaar over Middelfart Mark, der tilkommer denne By: at vedligeholde har været bressfældig, er Arbeidet fordreelt saaledes, at de Indvaanere som ele Heste og Vogne, have maattet assistere med at kiere Grus, Steen samt Materialier, og de øvrige Indvaanere som ingen Heste og Vogne ele, gjort Haandarbeide; ligesom og enhver Huuseier eller

eller Eier, har" maattet forskaffe en Arbejdsfør Person til at øse Sne, naar samme er falden i saadan Mængde eller Høide, at Veiene derved ere blevne ufremkommelige, og den for Byens Regning, i Aaret 1792 anskaffede Snepløj ikke kunde gjøre sin Nytte; hvorimod Markjordeierne alene, ifølge deres indbyrdes Forcinger, have vedligeholdt Bievciene nemlig, enhver det Stykke som ham er tildeelt.

For et Par Aar siden, blev det projekteret: at enhver Markjordeier eller Eier, ligeledes skulde tildeles sit Stykke af Londeveiene, at vedligeholde, i Forhold til hans Jorders Størrelse og Velgaenhed; og at de øvrige af Indvaanerne for Veiarbejde skulde være befrieede; men da Røgtet om en almindelig Forandring og Anordning, i Henseende til Veivæsenet blev udspredt, lod man det til videre berøe.

Istedet for den saa kaldede Kongevei, som egentlig skulde gaae iglennem Byens Senderport over Hindsgauls Grund og giennem dens Skov, til Kongebroen, har afg. Hr. Kammerraad Basse som forrige Eier, af Hindsgaul, anlagt en Vei fra Byens Vestergade, nedem om Stranden, hvilken af Hindsgauls Eier skal vedligeholdes og vel er nærmere Broen, end førstmeldte, men ei saa
ged

god eller passable, da Stranden især ved høie Bølge bortskyller Gruset og gjør den næsten usænkbar for de Rejsende.

I Hindsgauls Eenemærker $\frac{1}{4}$ Miil Syd-vest fra Middelfart, needen ved Strandsiden, under Skoven findes en mineralisk Kilde; der ved anstille chymisk Forsøg er befunden, at være af samme Bonitet, som den bekendte Dannemare-Brunnen i Evertig, og ved reelmasig Brug gjør sin Virkning lige saa godt, naar det drikkes paa Stedet, som Pyramonts Vand kan giøre hos os. Almuen beeytter sig derfor og af samme St. Hans Asten.

Middelfart Indvaanere lide ingen Mangel paa at faae Korn malet, da der, seruden dei Byen værende 3de Heste Møller, er en Vejr Mølle, strax uden for Byen, paa dens Grund, samt adskillige Vandmøller i Egnen.

Men da Byen ingen Skov ejer og ikke beeytter sig af Tervestier, saa maat Indvaanerne med stor Besværlighed kibe den fornødne Jilderbrændsel fra Høsten, enten hos de Bønder som selv have Skove, eller naar der holdes Auction over Brande af de Kongelige Skove i Stendrup.

Ende

Endnu fortæner dette at anmærkes: at Indvaanerne i Byens Vestergade maae tilfajmen aarlig betale til Kongen 49ß, fordi de Borgere, som boede der paa Stædet, i Aaret 1358, paa en forræderff Raade, myrdede de 3de navnkundige Riddere: Hr. Bugge, Hr. Otto Stifson og Hr. Peder Anderson. Arrild Hvijsfeld melder derom saaledes at Aar 1358, ved Middelfart eller som det synes paa Vandet imellem Middelfart og Snoghøj, er skeet et forræderff Mord paa de 3de navnkundige Riddere: Hr. Bugge og Hald, som agtedes for en af derigeste i sin Tid, Hr. Otto Stifson og Hr. Peder Anderson,

Den gamle Sang, som i Anledning, deraf er digtet og staaer blandt de saa kaldte Kiempe Wiiser P. 11 pag: 291. beskriver Middelfart Byes Borgere for, at have evet dette Mord, sigende: at de til den Ende havde klædet sig i Harnis og selv ventet Svar af den Hjerting, hvilket endo. saa indtil de sildigere Tider er følet af deres Estermand, som i Raadebod maatte betale aarlig en liden Pengesum af Middelfart Bye til Hald Slot og Hr. Bugges Arvinger. Imidlertid gik Ordet: at de til Misgjerningen vare foreledte af Kong Waldemar den 3die fordi bemeldte Riddere, tilligemed flere af den Indffke Adel, havde sadt sig mod Kongens strenge Regimente, og derfor vare slevnede, under Leide, at komme til

til Dannehof i Nyborg, hvor Kongen dog ikke mødte, men lod dem, efter et ei urimeligt Nøgte omkomme paa deres Hjemreise over Bøstet, skøndt han siden; ved 12 Mænds Ed, efter den Tids Brug, søgte at rense sig og nedslaae det Bannrygte,

Den ommeldte Mandebod var egentlig bestemt til 3 Mark aarlig. Men da Hderne ansaae det for slige 3 Marks Bøder, som medføre Infamie, saa ansøgte de, for endeel Aar siden, at Summen maatte forandres til 49ß, hvilket blev bevilget.

A n h a n g
om nogle Midler
saavel til
Middelfart Kiøbstæds
som andre smaa
Kiøbstæders Forbedring
i Danmark.

Af foranferte Beskrivelse over Middelfart Kiebstad, sees hvorledes Vyen tilforu har været, og hvorledes den nu er bestaffen.

Vores milde og naadige Regjering har ved saa mange priselige Anordninger, søgt at opbielppe Bondestanden og Landmanden.

Jordernes Udskifning af Fælledskabet, Stavnsbaandets Løsning fra Godserne, og Afskaffelsen af Hoveriet in Natura med meere, har i disse gode Aaringer, da Landmanden baade har avlet Korn i Overflodighed og faaet samme rigelig betalt, forvolde at mange Bønder, som forhen vare Kiebstad Indvaaneres Debitorer, nuere deres Creditorer.

Omendstiont Bondestanden indbefatter den talrigste Deel af Landets Indboquere, og Statens Styrke, saavel i Hensigt til Forsvars Væsenet, som den almindelige Velstand, fornemmeligen berocer paa denne betydelige Nærings Stands Binds

ffibelighed, Mod og Fædrenelands Kierlighed, saa ere dog Kjøbstædernes Indvaanere ligeledes Undersaatter, hvis Byrder og Skatters Betragtning ikke kan være ligegyldig for Regenten, som med sin wiise Søn og sit høje Raad, utrættelig arbejder paa fælleds Enfsalighed. Patriotismen har, endog i disse Tider, viist sig, i det mindste ligesaa brændende hos de Fattige Kjøbstædbeoere, som hos den rige Land-Altme og Bøndestand, om hvis Opkomst de offentlig opreiste Marmor-Stetter, bære Vidne; og altsaa maae Kjøbstædernes Forbedring, ligeledes blive en nødvendig Følge af Monarkens gienfsidige Kierlighed til alle Underaatter.

Men, da den fælleds og fuldkomne Enfsalighed, ei paa een gang kan udbrædes, og en Regent først bor see paa det som Statens Vel, fornemmelig berøer paa, saa har den, af mange Aarsager, forhen undertrykt og slaviske Bøndestands Opbielpelse, maattet være en meere vigtig Gienstand for Regieringens velgierende Hensigter, end Kjøbstædernes Forbedring, der dog imidlertid viist, ligesaa vel som Bøndestandens, er ønsket.

De mange vise Anordninger og Foranstaltninger, som i en Række af Aar, ere udkomne, og fenyede, til Naarernes Flor, give os den fuldkomne Dverbevissning om: at ethvert velmeent Forslag

slag til det Almindeliges Bedste, bliver antaget og overvejet, samt iværksat, naar det findes, at være grundig.

Enhver Embedsmand, bør, efter en erhvervet Kundskab om alt det, som hører til hans Jurisdiction og Embede, være betænkt paa, at udrådte, hvad han finder skadeligt, og derimod, at indføre, hvad han finder, at være nyttigt, for de Ting og Personer, med hvilke han, som Embedsmand, har at gjøre. Lillige er det enhver Undersaars Pligt, at forestille Regjeringen eller Bedkommende Collegii og Embedsmænd, de Midler, som han formener, at kunde tjene til det Almindeliges Bedstes Befordring.

Anordningerne om Skrivefriheden, tillade ham og, at lægge Publicum sine Tanker for Dagen, naar Sagen ikke angaaer noget, der enten af politiske eller andre moralske Aarsager, for Følgernes Skyld, ei bør være almindeliges Kendskab.

I Overensstemmelse med disse Grundsætninger, tales her om Midlerne, saavel til Middelfart Kiebstads, som andre smaae Kiebstaders Opkomst i Danmark.

Aarsagerne til de fleste Kiebstaders Afmagt, ere mange. Disse bleve her at anføre

gesom Materiernes Forskiellighed, derill give Anledning.

§. I.

Til Kiebstædernes indvortes Forsatning, henføres blandt andet, Bygningerne,

At disse, i Almindelighed, udi de smaa Kiebstæder, slet vedligeholdes, kommer af Eiernes Uformuenhed.

Med Næringsveienes Førgelse, maatte Velstanden fornuftigviis tiltage, og deraf igien følge: at enhver Huusejer, bedre vedligeholdt sine Bygninger.

Overholdelsen af den 6te § i Brandforsikrings Anordningen, af 29de Febr. 1792, siater iffluns til Brand=Cassens Sikkerhed; og mange fattige Huusejere lade med Flid, deres Huuse forsælde, for at faae Forsikrings=Summen nedsadt, til Besparelse af aarlig svarende Brandpenge.

Næringsveienes og Velstandens Udbredelse, foreger tillige Folkemængden og forhøier Bygningernes Værdie.

Her i Middelfartere Gaardene og Husene i en saa slet Priis, for nærværende Tid: at den Gaard, som neppe bygges af nyt, for 4000 Rd. kan

kan med Gaards og Hauge-Rum same Appertis-
mentier, kjøbes for 10 a 1200Rd.

For nogen Tid siden, blev en Gaard, her i
Byen, som bestaaer: af et Forhuus, paa 23 Fag,
2 Etager, og et Sidehuus, paa 10 Fag 1 Etage
alt med Steensag, samt et Tverhuus, paa 18 Fag,
1 Etage, med Straaetag, tilligemed et stort Gaards-
rum, samt en anseelig Hauge, solgt for 400Rd.
Dette forvolder (som meldt) den her, i Almin-
delighed, formedelt Næringsveienes Indstran-
kelse herskende Rattigdom blandt Indvaanerne.
Det er neppe at en Gaard, ved offentlig Auction
kan blive solgt, naar en af Indvaanerne ikke vil
købe den, da der er intet, som encouragerer Uden-
byes Folk til at slutte hertil Byen. For at faae
Kjøbstædernes ordentlig bebyggede, bør det ikke til-
lades de, som ville opføre nye Bygninger, at bygge
samme uden for Byen, saalænge der ere ede og
bequemme Byggespladse inde i Byen, med min-
dre særdeles Omstændigheder gier, at en Mand
er bedre tiemt med, at boe uden for Byen, som
for Ex. en Reekslaer, der har sin Reekerbane i
Nærheden af det Stad, paa hvilket han agter at
bygge, eller en Pottemager, som for Kærens Skyld
ikke maae brænde sine Potter inde i Byen.

I Henseende til Middelfart Raadstue, som
er meget gammel og overmaade forfalden, søgt
i For-

i Forhold til Borgernes Antal, alst for stor og vidt-
løstaa at vedligeholde, da vilde det være fordeelagt-
tig for Byen, at samme erholdt en nye og mindre
Raadstue, naar betragtes hvad en heist nødvendig
Hoved Reparation kunde komme til at koste Byen
og de betydelige Penae, som ellers aarligen anvendes
til den nærværende Raadstues Vedligeholdelse.

Men Spørgsmaalet bliver: hvorledes Byen
paa den bedste og svarfommeligste Maade, kunde
faae en nye Raadstue?

Rudkiøbings Raadstue blev for faa Aar
siden, af nye opbygget. Til Byningens Udfø-
relse har Byen laant af Odense Communitets
Midler 2000 Rd. paa de Villkaar: at der af Capita-
talen aarlig skal svares 6 Procento Rente, i 28
Aar/ hverimod Renternes Erlæggelse efter den Tid
ophører og Hovedstolen dermed er betalt.

Paa samme Villkaar, kunne Middelfart vel
og faae den fornødne Capital til Laans af Commu-
nitetets Cassé. Men Borgerne her formeene:
at der, efter Byens fattige Tilstand, vilde blive
alst for byrdefuld: at svare aarlig, saa betydelige
Renter, som 6 Procento af Capitalen, kunde bes-
løbe sig til og at de, paa saadan Maade, havde
Byrden af en Ting som efter 28 Aars Forløb,
kom

fom deres Efterkommere til Nytte, uden mindste Udgiwt for disse.

De kunne derfor lettere beqvæmnes til, at samtykke i et Raads Optagelse, med sædvanlig Rente, isald en nye Raadstues Anskaffelse qiordes absolut fornøden, da de aarlige Renter ikke bleve saa bebyrdende, som naar der af Capitalen skulde svares 6 Procento. Men paa det at Renterne ganske kunde spares, var det bedst:

1) at lade en Subscriptionliste circulere blandt alle Indaaenerne, og forsøge hvormeget der ved frivillige Sammenskud kunde indkomme, til en nye Raadstues Opsørelse, da Erfarenhed har lært, at saadanne Bidrag, undertiden blive større naar de gøres frivillige, end naar de af Pligt skal udrædes *)

2) At sætte den nærværende gamle Raadstue til Auction og bertsælge samme, enten paa den Condition, at Kjøberen maatte lade den staa uendbrudt, da Raadstuen i saa Fald, kunde bygges paa den Plads som kaldes Torvet, hvor den ikke allene stod mere frit, men endog bedre jirede Bnen end naar den skulde opføres paa sit gamle Sted; eller og saaledes: at Kjøberne skulde nedbrøde

U 4

den

*) Hr. Postmester Brandt har i Anledning heraf, allerede tilbuden sig at skænke 100 Rdr. til samme.

den, inden en vis bestemmende Tid, da den nye i sidste Fald, kunde opføres paa samme Plads, der alt ankem paa, hvilke af de giorte Bud, der var meest fordeelig for Byen; og derefter for det

3) At sælge saa mange af Byens almindelige Jorder, som de til den nye Raadstues Opbyggelse endnu behøvende Omkostninger maatte udfordre. For at undgaae Jordernes Bort salg saa meget som muligt, skulde den nye Raadstue paa den allersparksommestige Maade opføres, og ikke bygges større eller bekosteligere end Byens Beskaffenhed udkrævede.

Naar alt dette paa en fornuftig Maade blev bestrebet, vilde det Manglede, som ved Jordernes Bort salg skulde tilveiebringes, ikke blive betydelig. Vel tabte Byens Cassé de Indtægter, som den af de bort sælgende Jorder nu havde, men disse ubetydelige Indtægters Tab vilde ei komme i Planing mod de store Omkostninger, som Byen aarselig har til den nærværende Raadstues Reparation og Vedligeholdelse, med hvilke dog ei udrettes andet, end at Raadstuen alligevel bliver hvad den er, nemlig gammel og brestfærdig, om endog en Hoved Reparation, med mange Hundrede Rigsdalers Bekostning seretoges paa samme.

Da dette allere er et Forslag til nærmere Overveieise, saa kunde først en Tegning til den nye

nye Raadstue, tilligemed et Overflag over dens Beføstning gøres, og dernæst anstilles et Forsøg paa hvormeget Indvaanerne frivillig vilde bidrage dertil, samt hvor meget der kunde faaes for den gamle Raadstue, inder videre blev foretaget, eller hve Bedkommendes Approbation indhentet.

Den Byen tilhørende og saa kaldede Magasinsgaard, som Byen for nogle Aar siden købte, for i paakommende Tilfælde, at inqvartere Militaire udi, er ligeledes noget gammel og skæbelig, og koster Kiømner-Cassen aarlig betydelige Penge, uden at Byen har nogen sonderlig Nytte af samme især paa nærværende Tid, thi Byen maatte laane 400 Rdlr. til Kiøbssummens Betaling, af hvilken Capital svares aarlig Rente 16 Rdlr.; naar hertil lægges, de af samme gaaende Skatter, samt Beføstningerne paa dens Vedligeholdelse, saa er denne Gaard en af de Lyve der borstiale Kiømner-Cassens Indtægter, da der vel undertiden faaes nogle saa Rigsdaler i Leie af Løsterrumme og Værelserne, men denne Leie ikkuns kan anses for en overmaade ubetydelig, imod de uhjre Summer, som Gaarden koster Byen.

Byens Representantere formeene desuagtes: at Byen er tiemt med, at de denne Gaard, da samme ikke allene kommer saadanne af Byens Indvaanere, som intet andet Bøypæl kan faae,

til Gode, imod en billig Leies Betaling, men endog kan bruges til Militaires Indquartering, i Særdeleshed til Engestuer, Munderingskamre, Rustvognes Bevaring &c.

Siden Aaret 1789 har her ikke lagt Militaire, og en fast Indquartering kan vel heller ikke efter det Kongelige Generalirets og Commissariats Collegii Sætning, at Regimenterne ei bør adskilles, nogensinde meere ventes med mindre Byen kunde modtage et heelt Regiment, som den ikke kan. Skulle imidlertid en saadan Indquartering indtraffe, vilde det ikke være meere vanskeligt herester end forhen at faae et Bærelse til Leie hos een eller anden af Indvaanerne til Engestue, eller at faae Munderingskamre og Plads til Rustvogne m. v., og det tilsammen for det halve, af hvad Magaziin-gaarden nu koster Byen. Derfor var det meget godt, om Borgerstabet vilde samtykke i Gaardens Bort salg.

Det i store Adelgade beliggende, og af forrige Borgemeester Claus Madsen, til de Fattige skænkede Huus, Engehuset kaldet, hvorudi nogle fattige Personer have frie Huusleie, koster og Fattig-Cassen saa mange Penge aarlig, til Reparationer, at Cassen var bedre tjent med, at samme blev solgt, da de deri boende Fattige, kunne gives noget til Huusleie.

§ 2.

Paa visse Stæder i Byens Gader, burde være Leqter, som i de merke Aftener skulde af Væqterne antændes og brænde, i det mindste til Klokken 12 om Natten, deels til Nytte for Byens egne Indvaanere, fornemmelig i Ildbrands Tilfælde, og deels til Lyening for fremmede Rejsende som ankom her til Byen.

Naar disse Leqter paa en fornuftig Maade bleve indrettede og fordeelte, især paa visse Hjørner af Gaderne, behøvedes kun sa; og deres Anskaffelse samt Vedligeholdelse, vilde blive en saare ubetydelig Udgiwt for Indvaanerne. Vel samtykkede det tilstedeværende Borgerskab ved en Raadstuesamling den 1ste Octbr. 1792 udi disse Leqters Anskaffelse; men da øvrige Borgere ikke ville tage nogen Deel i Omkostningerne saa maatte man lade det til videre beroe.

§ 3.

I Henseende til Byens Gaders Broelægning, da burde allene enhver Gaard- eller Huuseier, at vedligeholde sit Forstaa, og Omkostningerne til Gadernes Reparationer, lignes paa alle Eierne efter Grund- og Nærings-Taxten, esterdi nogle Gader ere bredere end andre, og Byrden med at
vedli-

vedligeholde Gaderne, ikke er Forholdsmæssig, saalænge det, uden Forfkiel af Indvaanernes Vilkaar og Gadernes Beskaffenhed, samt den meere eller mindre Passage i een Gade, frem for en anden, skal være en Pligt, at enhver skal vedligeholde det halve af Gaden, saavidt hans Gaards eller Husets Længde strækker sig.

§ 4.

Da Embedsmændene, især Magistrats Personer, i de smaae Kiebstæder, ere bebyrdede med betydelige Forretninger, til hvis Bestridelse udfordres mange Skriv- Materialier og iindertiden maas holdes Contoir. Betiente og Skrivere, men ifftuns have ringe Indkomster: saa vuede saamange Embeder combineres, som efter deres Natur, kunde foreenes med hinanden, paa det: at en ærlig Mand, med en talrig Familie, ikke skulde fristes til at handle imod sine Pligter, og lade sig regiere af de Rige og Magtiac, som han ofte nødes til, naar han skal giøre sit Embede sukkende, og trænger til de Formuendes Hielp. Thi den fattige Embedsmand savner det Mod. og den Lyst som der udfordres til hans Embedets Udovelse, og dette forarsager: at Manden imellemstunder ikke giør hvad han ber, og at Kongens Interesse samt Kiebstædernes Vel slet befordres.

§ 5.

§ 5.

Magistraten eller Bysfogden burde undersøge, hvad Slags Professionister Byen manglede og høiligen behøvede, og derefter, i Aviserne indkalde saadanne, at komme til Byen, ligesom og være dem behjælpelige med, at faae Boepæl, naar de som ubekjendte ei selv kunde forskaffe dem det. Slike nye Borgere skulle være befriet for alle personelle Byrder og reelle Skatter af deres Næring i det første Aar.

§ 6.

Alle Handværks-Lauge skulle affattes, da ikke allene de Udgivter, som enhver Professionist har, naar han vil indtræde i de Laug og have Laugs Rettigheder, er en ubillig Byrde for den fattige, der forstaaer sin Profession, og altsaa et stærk Baand paa Industrien, men endog mange Lævligheder forvoldes af Laugenes Indretning. Hensigten med Laugene, nemlig: at forekomme, at ingen Kunst skal nedsette sig i Riobstæder, opnaaes ikke, saalange Laugenes Interessenters, ved de saa kaldte Mesterstykke Forsørdigelse, meere see paa Penge, end Arbeidets Godhed.

Naar Laugene bleve ophævede vilde tvært imod Professionisterne søge, at gjøre dem perfectio-

tionerede, til Fordeel for det almindelige, baden som bedst forstod sit Handværk og arbejdede for billig Betaling, kunde fornøftigviis vente langt meere Næring, end den flotte og dyre Arbejder.

En Haandværksmand kunde jo ligesaavel da, som forhen, antage Drengelære, efter skriftlig Contract, paa stemplet Papiir, og meddeele dem sit Lærebrev, efter at Tiden var expireret; hvilket, naar Løngene bleve ophævede, ei vilde koste nær saa meget, som nu.

De saakaldede Tiede eller Kvartalspenge, spares tillige: da en Svend, naar han blev spa, paa samme Maade kunde nyde Cuur og Pleje, af Mesteren, som enhver anden Tjenestekarl'ers holder samme; og de tilreisende Svende, for hvilke ingen Arbejde var at faae, blive meddeelt noget til Rejsepenge, af de i Byen boende Mestere og Svende, efter en nærmere Bestemmelse. Ved Løngenes Ophævelse forstod det sig selv: at saavel Beholdningen i Laderne, som hvad ellers var Løngets tilhørende, skulde deeles imellem Interessenterne; dog burde saadanne betydelige Ting, som en og anden for egen Regning, havde skænket Lønget, tilbageleveres ham, eller hans Arvinger, naar han, eller de efter offentlige Indkaldelser, indea en pæremtorisk Tid, indfandt sig.

§ 7.

Alle Kjøbstad-Jorder burde udskiftes af Fælledskabet. Middelfart Jorder, ligge udi 2de Marker, og saaledes adspredte imellem hverandre: at en Mand som ejer en Markjord, eller en Deel af samme har den i begge Marker, og i hver Mark ligger en Ager hist og en anden her. Men da der vilde splides megen Jord, til Grøfter, Indhegninger og Beje til enhver Parcel, saa var det nok, at Jorderne blot blevne udskiftede paa den Maade: at Eierne erhøvde deres Lodder samlede paa et Sted, i hver Mark siden den ene Mark er af bedre Bonitet, end den anden. Naar denne Udskiftning var skeet og den Tid forløben i hvilke Byens almindelige Jorder ere bortforpagtede, kunde det ikke allene blive til Fordeel for Kiømmer-Cassen, men endog til Nytte for de af Indvaanerne, som ingen Avling drive og have vanskeligt ved at faae en Hest eller Koe paa Græs, for Betaling, at disse Jorder ikke meere bleve bortforpagtede til enkelte Personer, paa visse Aar men derimod bortleiede til Creaturers Græsning, for en passende Betaling til Kiømmer-Cassett. Melk og Smør, ere vigtige Artickler i en Huuss holdning, og vanskeligt for den Fattige at faae tilkøbs. Denne Mangel, som daglig beklages, kunne altsaa temmelig blive afhjulpen derved; da endog nogle gierne vilde anskaffe dem Koor
 blot

blot for at sælge Melken til fattige Folk, naar de kunde faae Kæer græssede en Sommer; og Kieener Cassens Indtægter af Jorderne bleve langt større end nu.

De Fattiges og Kirkens Jorder, ere bortfæstede til adskillige paa Livstid, og derfor kan en saadan Forandring med disse, ei lade sig gjøre.

§ 8.

I de Klebsteder, hvor der ligger Jord til hver Gaard og Huus, skulde der tillades Eierne at afhænde saadanne Jorder fra Stæderne, da mange Huuseiere, som formedelst deres andre Næringsveie, ikke bekymre dem om Avlingsvæsenets borteleie Jorden, og ønske at maatte til større Fordeel aldeles afhænde den. Ved slige Jorders Salg, af hvilke, til et og andet Huus ikkun ligger en liden Strimmel, ville mange Parceller komme i en Mandes Besiddelse og saaledes blive samlede til sand Nytte for den Indvaaner, som egentlig skulle leve af Avling, eller Agerdyrkning. Desuden er det ofte til Glæde for en Haandværksmand, som har en liden Jord Lod til sit Huus, at han besatter sig med samme, da dens Indtægter ere ubetydelige mod Udgifterne naar han skal betale andre, for at pløje og besaae Jorden, samt besørge det øvrige Fornødne; og ved at have Til-

sien

shen dermed, forsømmer han ikkuns sit Haandsværk. Men paa det, at saadanne Indvaanere og andre Fattige Folk, kunne holde Kæer, eller Kreature, skulle Magistraten serge for, at der til sliæ Kreatures Græsning, blev udlagt noget Jord, enten saaledes, som om Middelstert er sagt, eller paa andre Maader, efter de locale Omstændigheder.

§ 9.

Den for Kloststædernes Handel og Indvaanere høist skadelig og især her i Egnen herskende Land- og Forprang, burde af alle muelige Kræfter søges hemmet. En i Foraaret 1794 i Nærheden af Byen, af Told- og Consumptions Inspecteuren, samt Byefogden uden Angivelse bewirket Confiscation, af betydelige Contrebande og andre Alenkram og Jernvarenl v., gav det største Beviis paa, med hvilken Dristighed, Biskræmmerne omsløbe paa Landet og faldbydeslige Vare, tvertimod Forordningen af 13de Februar 1775. Foruden omlebbende Kræmmerer, gives der adskillige, især paa Serne og Udkanterne, som ikke allene faldholde Alenkram og Jernvare, men endog andre Kjøbmandsvare, saasom: Fiare, Jern, udenrigst Hør og Han: p, Steenkul, Salt, Caffebønner, Wiine ic. ic.

Da disse Folk indfulge Varene, og hverken betale Told, eller andre Afgifter af samme, saa kan de sælge dem til langt bedre Præiser, end Kjøbmanden i Kjøbstæderne, som vel og undertiden indsniger Værd; men dog maae betale nogen Told og Afgift, samt svare borgerlige Skatter og Tinglyd, hvilket forvolder: at denne hær liden eller ingen Afkastning. Endel af de Handelslende paa Landet, holde tillige Omløbere som enten have Værd med sig til Forhandling, eller til at kende give Land Almuen til hvilke Præiser og paa hvad Sted, Varene kan faaes tilkjøbs. Ved disse Omløbere forføres ofte Landalmuen til at købe det de ikke behøve, og Kræmmerne som forsømmer Landbruget, vænnes til Dovenskab og Lidelighed.

Korn og Fædevarer og deslige opkjøbes i saadan Mængde paa Landet, til Udførsel fra Høerne eller Søekanterne, at de Handelslende i Kjøbstæderne intet kan faae, uden til overdrevene høje Præiser; ja de maae endog undertiden selv drive Forbræng naar de til en Leverances Bestridelse, eller andet nødvendigt Brug absolut skal tilveiebringe et vist Quantum af Land Producter. Og langt mindre kan Kjøbstædernes øvrige Indvaanere uden Besværkelighed, faae det behøvende af saadanne Værd til Levnetsmidler.

Skoemagerne, Sadelmagerne og de øvrige Professionister, som forarbejde Huder og Skind, klage

klage tillige over, at de ei heller ere iKand til at faae saa mange som de til deres Haandværks Drift behøve, formedelst at samme af uberettigede Prangere paa Landet opløbes og dyrt betales til Udførsel, saa at de Haandværksvarer som forarbeides af Huder og Skind, ere overmaade kostbare, til Skade, saavel for Professionisterne, som det Almindelige.

Men Spørgsmaalet bliver, hvorledes denne skadelige Land- og Forprang kan blive hemmet?

Bispekræmmernes Omlehen, vilde snart opføre, naar Dyrigheden paa Landet og i Stæderne samt Godseierne, efter Forordningen af 13de Febr: 1775 fojede alvorlige Anstalter til slige Personers Vaagribelse, og de som huse dem og deres Vare, bleve uden Skaansel straffede, enten med en anseelig Pengemulet eller paa Kroppen, i Mangel af Mulets Betaling.

Den Mulet af 10 Rdlr., som Kroemænd, Borgere og Bønder, efter Forordningens 3die Art. skal betale naar de fordølge og huse Omlebere, er ikke affrækkende nok for alle, især nu da Landmanden er formuende. Desuden taler Forordningen ikke om, hvorledes Proprietairer, Præste, Deque, Skoleholdere, Haandværksmænd, Melkere og slige paa Landet boende, skal straffes for at have huset og fordulgt bemeldte Personer.

Derfom Told- og Consumptions Inspecto-
 rerne i Rijsflædrene, eller Tolderne, af og til, i
 det mindste en gang maanedlig, vilde reise ud paa
 Landet og inquireere om ulovlig Brændeviinsbrans
 den, samt ved disse Leiligheder, tillige anholde Om-
 løbere med deres Vare, kunde saadant ligeledes
 meget bidrage til dette Ondes Afspaffelse, som den
 beriefede Confiscation noksom udviiste, da de an-
 dre Omløbere strax flygtede fra denne Egn.

Forordningen af 25de August 1741 med flere
 dertil hørende Anordninger, forbøder vel Land- og
 Forprang, og foreskriver Bedkommende hvorledes
 de have at paatale samme, samt give dem Rettig-
 hed til at anholde de antræffende Vare, men for-
 bøder dog tillige Paatalerne, at begynde Sagerne
 med Inquisition, i hver stærke Formodninger der
 end om Factum havs; og altsaa er den øvrige
 Landprang samt Forprang meget vanskelig at hen-
 me, efter denne Forordnings Forskrift, da reene
 Berittser fleiden ere ved Haanden, og Landboerne
 i slige Sager, underskytte hinanden med Raad og
 Daad. Ligesom og Prangerne, seruden at be-
 nytte dem af falske Augirelser, gierne have magt-
 tige Forsvarere og Hiemmelmand i Baghaanden.

Neie at bestemme et vist Quantum af hvert
 Slags Producter og fremmede Vare, over hvil-
 ket en Bonde ikke maatte have i Behold, vilde med-
 føre sine store Vanskeligheder.

De eneste Maader, paa hvilket den Landprang, som ikke begaaes af Omloberne, men drives af bojsiddende Landmænd, i deres Gaarde eller Huse, samt Forprang af Landboerne, maaskee kunne hømmes ere disse:

a) at Kiebstædernes Byfogder, skulde have Maagt og Ret til med 2de eller flere Vidner at foretage Inquisitioner hos Landboerne, naar enten paalidelige Folks Ansigelser eller andre Omstændigheder, gave grundede Formodninger om, at de hindrede imod Aaordningerne om Land og Forprang, samt at anholde alle de Vare og Producter, som indseilaaen kunne skeenes, at vedkommende havde drevet Land og Forprang med, saa som: enten Contrabande Ting, eller heele Konjuncter, store Kasser, Sække og Væger med eller Quantiteter af saadanne Vare som Kiebstædernes i Kiebstædernes alene maaske seldholde, eller (hos Bonden) en i Forhold til Stædets Jorder Afsling og Husholdning, af see stor Mængde af Væg, Korn og Fede Vare: hvilkke Ting enten skulde medtages til Kiebstæden, eller betaaes med Arret, og forblive paa Stædet, indtil Sagens Ende, efter at det som ikke strar lod sig veie, maale, tælle, eller naar beskrive, var saaledes tagen under Bevoring og Forvalning, at intet deraf kunne jorckomme, eller ombyttes.

b) at Inquirenten eller Anholderen, der som Factum blev benægtet, ikke allene, til første eller andre Ting skulle lade indskrivne Stadets Tjenestefolk og andre af det Nærheden eller Egnen, værende Personer, til deres rette Værneting, at møde, under Lovens Faldsmaals Straf, og som Vidner giere Forklaring om, hvad de til Sagens Oplysning maatte vide; men endog derefter anlagge Hoved-Sag mod de Skyldige hvilke Sager summarisk skulle behandles, paa sit Vapn indføres og Kiststæderne til samme have Beneficium paupertatis samt frie Sagsfører, uden at de Paagældende maatte bruge Procuratorer, paa det, at al Vidsløstighed og Beløstning kunne undgaaes ligesom og Domme allene af Amtmændene skulle approberes og uden videre Appel, erjquetes.

e) at de Personer, som have gjort dem mistænkte for, at have begaaet Land- eller Forprang, og hos hvilke vare besiddne samt anholdte saadanne Ting som i en Post ommeldes deri, si skulle tilbageholde samme endstrent Factum ikke fuldkommen kunne overbevises dem, imod deres Benægtelse, førend de med corporlig (eller om det var fornemlic Føls, Privtlig) Eredinden deres Værneting, havde bekræftet: at Tingene allene vare sammenkøbte til egen Brug eller Huusholdning, uden at de, med samme havde begaaet, eller intenderet mindste Land- eller Forprang. Desuagt

tet

tet forbløve de contrabande Ting alligevel confiscable.

d) at de som løslig bleve overbeviste Lande og Forprang eller ikke tiltrøstede dem, at gjøre bemeldte Benægtelses Eed, skulle desuden straffes med en anseelig Penge-Mulet, eller i Mangel af Formue, afføve samme, efter Forordningen af 6te Decbr. 1743.

e) at de anholdte Ting skulle snarest muligt, bortsalges ved offentlig Auction, dersom det lovligt blev bevist: at der med samme var begaaet Land eller Forprang og de selgelig ved Dom bleve anseete som confiscable, eller Bedkommende ikke inden en vis i Dommen fastsædt pæremtorisk Tid, afslagde Benægtelses Eeden; og at Auctions Belebret skulle tilfalde enten Angiveren allene, efter Inquisitionens Omkostningernes og Byesogden samt hans medhavde Bidners Sallarium, eller og Byesogden og Bidnerne, naar ingen Angiver havde været.

f) at Told-og Consumtions Berienterne, ved at inquirere om ulovlig Brændeviisbrænden paa Landet, tillige skulle have Magt og Ret til, at anholde saadanne Ting, som kunne skjønnes, at være sammenkøbte til at drive Lande og Forprang med; hvilke Beriente og medhavende Ret-

rens Middele, da ligesledes, naar ingen Angiver havde været, burde nyde dennes Ferdeele af Consecrationen, efter lovlig Omgang og foranferte Bestemmelse.

g) At Byens Kiemner Kasse skulle betale Omkostningerne til Byfogdens og Vidneres Befordring samt disses Daglen, naar intet ulovlig blev befunden, eller de anholdte Vore bleve tilbageleverede, hvorimod Byfogden i disse Tilfælde, ei burde tillægges noget Salarium, fordi han ikke af Jnt resse skulle opmuntres til, at foranstalte sliqe Inquisitioner, til enkelte uskyldige Personers Chicane, uden paalidelig Angivelse, eller grundet Formodning om Factum.

Saa ofte Handelsmændene i Kiebsladerne bleve overbeviste om Forbrana, blude de straffes saaledes som foran er meldt; og paa en blot, dog grundet Formodning eller Mistanke, skulle Politicimesteren have Maat til, at indstevne dem til Politie-Retten, og tilstaae dem, inden 3de Selesmærker, at rense dem fra Mistanken med corporalia Benægtelses Eed, eller betale en anseelig Mulct.

§. 10

Naar Forbrana, enten paa foranferte eller andre Maader blev hemmet, ville Bonden finde en

en Nødvendighed i, at komme til Kiebstæderne med sine Værelse, og der saldeholde samme paa Torvvene; og da han aldrig kunne mangle Liebhabere til Værelserne, saa blev Torvedagene til Nytte saavel for Kiebstædernes Indvaanere, som Landboerne. Hvad Middelfart Kiebstad angaar, da kunde her fastsættes 2de Torvedage om Ugen, nemlig Onsdagen og Lørdagen, efterdi Værelserne sædvanligst afhente eller lade Majsens Kælle om Vinteren paa sidstnævnte Dag, og en Torvedag midt i Ugen desuden kunde være nyttig.

Paa disse Dage skulle Bønder i 2de Timer saldeholde sine Værelse til alle og enhver af Byens Indvaanere og naar han da ikke kunne affætte samtlige Værelse, maatte det være ham tilladt, efter saadan Lids Fortid, at sælge det øvrige til hvem han ville i Byen. Et bestemt visse Timer, som f. Ex. fra Kl. 10 til 12 Formiddag, i hvilke Bønder skulle udholde med sine Producter paa Torvet, blev et til nogen Nytte, da han snart skulle finde paa at blive boire med Værelserne til det Kællestet, efter hvilket han maatte sælge samme til hvem han lystede. Derfor var det allerbeste, at Politie Betjenterne meddeelte enhver Bønde som med Værelse til Herhandling ankom paa Torvet, en Billet, paa hvilken skulle anføres, naar han ankom til egtoq fra Torvet, thi desuden han forlod Torvet inden 2 Timers Fortid, uden at have udsejlt alle sine

Ware, da der tvivledes om, at han solgte sit overtlevne Quantum paa uberettigede Tider og Stæder, kunne saadant strax opløses af Biletten. Omendkiend Lovens 3die Bogs 13 Cap. 25 Art. saer: at Bonden som ikke offentlig paa Torvene saltholder sine Ware, men dem til Hekere og Forprangere salge, skal have forbrudt Vares Værdie, blev det dog rigtiqst, at Indvaanerne som handlede imod Torve-Reglementet, og ikke Bonden, paalagdes Straffen for saadan Overtrædelse, esterdi Landmanden ellers lettelig kunne afstrækkes fra at komme til Byen, og sandt sig nedtaget til at iagttage Anordningerne, naar Indvaanerne vi torde handle imod samme. Inaen Indvaanet maatte derfor under en klækkelig Mulct, lide det allermindste af en Bonde ved Døren eller paa andre Stæder end Torvet, uden Bonden med sin Bilet kunne bevise. at han havde salholdt Varen i 2 Uger paa Torvet. Dog dersom en Kiebsstad Indvaan: r havde betinget sig nogle Ware hos en Bonde, til sin Huusholdning, maatte de vel modtages uden Tiltale, paa hvad Dag og Tid de ankom, men sandt man en grundet Anledning til at troe, at Forprang dermed var begaaet, burde Indvaaneren rense sig fra Mistanken med sin Eed offentlig paa Raadstuen, eller straffes som forhen er meldt.

Paa det at ingen til Fortrængsel for de Fatige skulde paa Torvet lide meere, end han til sin Huus

Huusholdning bebovede, ferend Bonden havde holdt sine 2de Timer, burde enhver Indvaaner som handlede imod Torve-Reglementet, straffes med en passende Mulet, fra 1 Mk. til 2 Rd. efter Forseelsens Beskaffenhed; ligesom og Politimesteren maatte have Magt til at indstøyne den Indvaaner til Politie-Retten som havde gjort sig mistænkt for Overtædelse, og paalægge ham, enten at giere Benegtelses Sed eller betale Mulet.

I øvrigt ville det være fornødent, at de som købte af Bonden paa Torvet, bleve paalagte strax at modtage Værene, fordi at Bonden ikke ferend Torvedagene skulle sælge samme til Forprangere, og prø forma føre dem til Torve, men give Liebhaberne det Svar: at de paa lovlia Maade i Torvetiden, allerede vare solgte til een og anden af Byens Indvaanere. Og da Bonden desuden kunne eludere Anordningerne med at sælge Værene inden de ankom til Torvet, og dog falholde samme, men opskrue Priserne til en høide, at ingen var istand til at købe dem, for at blive betrukket til at sælge samme, efter de 2de Timers Forløb til hvem han lystede, saa maatte en Torve-Tax bestemmes, for hvilken Bonden skulle være pligtig at sælge de falholdende Være.

§. II.

Kiebstadernes Handel og borgerlige Næringsmed at brænde Brændevin samt brygge Øll til
Galg,

Saa, kunde tillige opbelyses derved, at Tolden og Consumptionen for visse Artikler blev nedsat. Toldene ere nu saa høje: at de fleste giere sig af utilig Umaaer for at indsnige Vare, og spare Told eller Consumptionen.

Endskønt det i de smaae og ubesættede Kiebstæder er en let Saa for Indvaanerne, at indsnige Vare, eller at fernærme Hans Maskestær i Hensende til sine Indtædter; saa slaar det dog ikke Felt, at fernemmelig de Handlende og de der drive den største Nærings med at bruge Oll og Brandeviin, giør Depenceer til Betientene, hvilke vel ei kan kaldes Sukpenge saalænge Høerne ikke ved sammes Sukgædse, tilbøde dem andet end Vens Pøb, men alligevel naar de lægges til den betæsende Told eller Consumptionens Afgiort, ere byrdesfulde, ja maaske større end mangens Evne tillader.

Det vilde vare alt for videløstlig her at opregne hvert Artikel, for hvild Indserelse der er fastsædt en alt for betydelig Afgiort. Man behøver blandt andre Vare blot at nævne Viine. De fleste i Kiebstæderne, som bruge eller forskrive samme, især de Handlende, søge at faae disse fra saadanne Stæder og paa saadanne Maader hien, at de kan spare Tolden m. v. Her kunde endog nævngives den Kiebstæd i Åben ndi hvilkem i nogle Aar ikke blev indført saa mange forteldede Viine, som forbruges til Communionen i Kirken.

Kongen erholdt sonat meere i Told og Consumptionen, naar samme blev nedfaldt, og Underbetienterne bedt bleve aflagte end nu, efterdi Patriotisme vilde bidrage til, at den Handlende helselere gav Kongen de Depenceer, som han nu maaskee er ned til at erlægge til uberegnede Told og Consumptionens Cofferere, og Fornustien tilraadede, at han ikke før at spare en ubetydelig Udvægt, ved en Velfærd, især naar Straffene for Told- eller Consumptionens Svig, i saa Fald, som Hæturde, blev stræpede paa det heile; og de næst aarvaagne Veriente, belønnede enten ved Forsømmelse eller paa anden Maade.

§. 12.

Foruden at Consumptionens Intraderne betydelig formindskes derved: at ingen, som driver anden bergelig Næring, maae tillige brænde Brændevin til Salg, eller holde Veershuus, i Følge Kongelig Resolution af 2den August 1786 er den Indskrænkelse trykkende for mange fattige Kjøbstad Indvaanere, som unuelig af deres egentlige Næringsveie allene kan ernære dem og betale Skatter samt bære Tugter. Det var derfor saare godt om Rescriptet af 10de April 1761, som tillader enhver Borger i de smaae Kjøbstæder, at ernære sig af hvad Haandtering, eller paa hvad lovlig Maade, han vil, naar han ikke derved

præ.

præjudicerer noget vist Laug, eller særskildt Prisvilequum, maatte følges, tillige for saavidt Brændevinsbrænden til Salg og Vertshuushold angik.

§. 13.

I Henhold til hvad i det 6te Capital om Fattig Væsenet i Middelfart, er anført, angaaende den af Amtsforvalter Løwe og Hustrue, de Fattige skænkede Bondegaard i Woldbøye, og paa Grund af de der oplyste Omstændigheder, bør denne Gaard sælges ved offentlig Auction, naar den bliver fæstleedig, da Fattig Cassen, uden Fornærmelse for Givernes Testamenter vilde vinde betydeligt derved.

Af samme Aarsager og tillige for at formeere Selvejer Gaardenes Antal, burde, alle saadaane Eiendomme, som til andre Kiebstæders Fattige Skoler, eller deslige moralske Corpora ere skænkede bortsalges, naar de bleve fæstleedige, og Renterne af Kiebs-Summen, kunde beløbe sig til meere, end de nu havende aarlige Indtægter, saafremt ikke særdeles Omstændigheder gjorde Hindringer i Salget.

§. 14.

I lige smaae Kiebstæder, som Middelfart hvis Borgerees Antal er saaleds skænkede, og iblandt hvilke

hvilke, ere en betydelig Deel Skipperne og Søesol^{de}, burde Lovens 3die Bog 4 Capit: 10 Art: ikke komme i Betragtning, ligesaa lidet som de Anordninger, der fristage andre Borgere saasom Brandvæsenets Betiente, Præstens Medhjælpere, Stempel Papiirs Forhandlere, Privileges rede og deslige fra fleerre personelle Børdere, da de fleeste af disse gierne ere Formuende Indvaanere, for hvilke de Fattige Borgere maas bære Byrden.

Naar Skipperne og de Søefarende, om Vinteren ligge hjemme indsees aldeles ikke hvors for de ei ligesaa vel som deres andre Medborgere, skal tage Deel i Byens Forretninger; og hvad dem af saadanne Imaae Bestillinger, efter vigtig Omgang i Byen, tilfaldt i deres Fraværelse, som for Ex. Skatters Indkrævelse, Bagthold ic: kunne de lade bestride ved andre, paa deres Ansvar og Bekostning, ligesom de Haandværks Borgere maas giøre, der formedelsi deres Nærings Veie, ei bestandig kan være hjemme.

Brandvæsenets Betiente have intet at besifflie undragen, naar Ildbrand inderkræffer, og at være tilstæde ved Sprøiternes Probering 4 Gange om Aaret, og Brand Røtternes Holdelse, saamt i Torden Veit ved Sprøitehaus. Derfor kunde de og gierne tage liden Deel i Byens øvrige Bestillin^g

stillinger, for saavidt som de derved ikke hindredes fra deres Junction, som Brandvæsenets Veriente. Under 1ste Decbr. 1791 er allerede faldenen Cancellie Resolution i Hensende til de Brandfolk, som ikke i Forordningen af 24de Jan. 1761 dens 2 Cap. 1ste 2den og 3die Art. uden Forholdende fritaaes, hvilke nu her i Middelfart skal deels tage i Bøget og andre personelle Tjynder

Præsternes Medhjælpere have i de smaa Kjøbstæder, saare lidet at bestelle, og dærtiden i hele Aar, ikke incommoderes af deres Bestilling.

Stemplet Papiers Forhandlernes Embede er heller ikke af den Vigtighed, at de jo gierne haade kunde bestride det og assistere ved andre af Byens Bestillinger.

Privilegerede saasom: Giestgivere, Farvere, Kvæbsøgere og deslige, have ei heller saadanne Næringsveie frem for andre, at det er dem ganske umueligt, at paatage dem en eller anden liden Bestilling. Overalt burde alle saadanne Indvaanere lade de Forretninger gæere ved andre, paa deres Ansvar og Bekostning, som de ei selv kunne eller vilde bestride, saafremt samme vare af den Beskaffenhed, at de lode sig præstere af andre. De eeneste, som kunde siges, at buede fritages for flere personelle Byrder paa een Gang, etc: Overs
for

formynderne, da disse, især efter de seenero Anordninger, ere bebrødede med saa mange vigtige Forretninger, at de neppe kan iagttage hvad de bør, naar de tillige skal passe deres egentlige Næringsvei. Desuden ere der i de smaae Kjøbstæder, ikke kunns saa dertil dueelige Borgere, og Uvriaaheden villesaae større Besværlighed med at forskaffe Overformyndere, end samme nu har, naar de ei skulle være fritagne for flere Bestillinger.

§. 15.

§ Overeensstemmelse med hvad i det 11te Capitel er anfert, kunde saavel Middelfart, som andre smaae Kjøbstæder, opbylles, ved at ere holde en passende fast Inkvartering af Militaire.

§. 16.

§ Ligesaa villes det blive til en betydelig Fordeel for Middelfart, dersom de agende Postere maatte fremdeles vedblive at gaae herigennem, da ikke allene Vognmandene, Viasstiverne med flere derved fortiente Penge; men her endog, i saa Fald, blev et Hoved Post-Comtoir, foruden at Amstuter fra Affens ventelig blev forflyttet hertil.

§. 17.

§ De Kjøbstæder hvor der haves meere end een Egreite, forvares samme gierne paa et eenste

eeneste Stad liqesom her i Middelfaet, hvor de staae samlede i Byens saa kaldede Magasin Gaard, men det var bedre at der bleve byggede ligesaa mange Sprottchause, som Byen ejede Sproiter, og at disse bleve fordcelte saaledes: at den ene altid var nogenledes ved Haanden, i Ildbrands Tilfælde.

Tillige burde der være 4 Hiul under hver Sproite, thi de Sproiter under hvilke iffluns ere 2de Hiul lade sig ei i Hast eller uden Besvarlighed transportere; og da de 2de Hiul skal aftages førend Spreiten kan bruges, hvorimod de Sproiter med 4 Hiul strax kan fyldes med Vand og afsbetienes, uden at Hiulene behøve at aftages, saa forarsager dette en Sinkelse, som undertiiden er til stor Skade: da en Ildbrand i saa Minutter er i Stand til, at gribe saa vidt om sig, at den ikke lettelig lader sig slukke.

§. 18.

Da her paa Middelfart Gader iffluns i alle ere 2de Brønde og en Vandpost, og disse Vandstæder ei engang ere paa de vigtigste Stæder i Byen, saa ville det være meget godt ikke allene for de Indvaanere som intet Vand have i deres Gaarde men endog i Hensigt til Brandvæsenet, at flere Poste bleve anskaffede, af hvilke
 een

een burde staae paa Torvet og saameget lettere kunde faaes som der for nogle Aar skal have været en Brænd, hvilken uden stor Beløstning og Besværlighed, snart lod sig igien opgrave og istaande sætte.

§. 19.

Kjøbstadernes Indvaanere skulle forskaaes for, at betale Extra-Skat for deres Børn, eller Husbværende Personer, saalange de ei vare 16 Aar gamle, ligesom Landmanden derfor er fritaget. Thi Bøndernes Børn kan fra deres 10de eller 12de Aars Alder, være Foraldrene til Tjeneste med at drive Plov, Harve &c: hvorimod Kjøbstadmanden har saare lidet, eller intet Gavn af sine Børn, naar de ere 12 Aar gamle. Tilmed er Landmandens Bøns i Alminlighed, nu meget bedre, end Kjøbstad Indvaanernes, i Stædet for at dennes ved Extra-Stattens Paabødelse, var bedre end hiins.

Den Formuende i Kjøbstadene, maae efter Afgjødningerne, betale Skatten for de Fattige. Dette skulle vel de adelige eller characteriserede Proprietairer paa Landet og gjøre, men foruden, at de derimod ere fritagne for at betale Konge Skat, hender det sig vel og, at de imellemstunder betyde den Fattigs at han enten skal

sammenbetale sin Skat, afstierne samme ved Arbejde, eller remme Godset.

§. 20.

Intet var billigere, end at Hs. Kongelige Majestæts Jagt Rettighed paa Kiøbstædernes Marker, blev overladt Indvaanerne, for en taalelig aarlig Afgiort. Denne Jagt Rettighed bliver vel bortforpagtet paa visse Aar, ved offentlig Auction; og Byens Indvaanere have da ikke gaaet frit Bud, som de paa grænsende Proprietairer, men disse opdrive gemeentligen den aarlige Afgiort til en saa stor Summa: at hinne tilskødt maae give tåbt, som saaes, da Jagten paa Midelfart Kiøbstæds Marker, den 4de Septembree 1775, blev opbudet til Bortforpagtning i 20 Aar, og Hr. Kammerherre Adeler gjorde det høieste Bud med 179 Rdlr. aarlig, der var meere end tredobbelt imod hvad den Kundeimportere, hvorforsø han og, som i det 18de Capitel er meldt, blev samme concederet for 50 Rdl. aarlig, paa de Bilskaar at han ikke maatte øve, eller lade foretage nogen Jagt i disse Marker, men vel paa tale uløblig Skatterte. — Det ville rigtig nok være ubehageligt for en paa grænsende Godseier, at see: at Kiøbstædernes Indvaanere iblødsfød eller spolerede det Vildt som fra hans Genemarker kom ind i Kiøbstædens Marker, men unægtelig; er det

støbesaa tungt, at see saadant Bildt, at fortære Kornet for Kjøbstædmanden i Marken om Sommeren, og Kaalen (som en vigtig Articul for fattige Folk) i Høugerne om Vinteren.

At Hr. Kammerherre Adeler ei selv maae jage i Middelfart Marker, er til intet Gavn for Jordeierne: Ivertimod var det gode, dersom han havde Ret til at lade skide Bildt paa Marken, og uden at forjage de andre Creature, ville skaffe Eierne Fred paa deres Korn og Kaal. Dog var det endnu bedre, om Hs. Kongelige Majestæt, naar den til Hr. Kammerherre Adeler concederede Jagt-Rettiighed, skal stilles til nye Bortforpættning, ville foruunde Middelfart Indvaanere samme for en aarlig Afgift af 50 Rd. som er den Summa Hr. Kammerherren hidindtil har svaret, at det høieste Vhens kunne taale at give, da Hr. Kammerherren i saa Fald, nok skulle paasee at Hegnene imellem hans Skove og Middelfart Jorder, bleve istandholdte, for saameget, som mueligt, at forekomme, at Bildtet blev i hans egne Encemærker. Kom desuaatet noget af samme ind paa Vhens Jorder, tilhørte det ei længere ham og følgelig kunne han ei sige: at Vhens Indvaanere, naar de jagede paa deres Marker, tilseiede ham mindste Skade. Overalt trænge Kjøbstædernes Indvaanerne ligesaavel til en uskyldig Forlystelse som Proprietæiterne, og da den

Jæ

Jæger aldrig gaar saalemsældig eller sparsom til Værks med Jordens Aigrøde, der jager i andres Eiendomme, som den der over Jagt-Rettighed paa sin egen Grund, saa indseer enhver fornufsigviis: hvor ubehageligt og skadeligt det er for en Jordsejer at andre have Rettighed til at jage paa hans Grund, eller at han ei selv maae lyste Fred over hans Eiendom.

§. 27.

Saa længe de saakaldede Kiedelsførere skal have Tilladelse at reise omkring paa Landet og i Kiebstæderne med nyt Arbeide til Forhandling, er det umueligt for Kobbersmeddene, at ernære, dem af deres Profession allene, da disse ei maae seldholdte deres Vare paa Landet, eller i andre Kiebstæder, uden paa de aarlige Markeder, hvor dog ingen Afsetning kan ventes formedelst at Kiedelsførerne i forveien have omstrøiset med deres Vare, hvilke de kan sælge til ringere Priser end hiins, der svare større Skatter og bære flere Byrder end disse, som vel for et Syens Skyld ogsaa tage Borgerkab i en eller anden Kiebstad, men ei alle holde ordentlig Dug og Disk og efter nogle Aars Fortløb igjen reise hjem til deres Fædreland med de sammensamlende Penge.

Det burde allene være Kobberværkernes Sag, at udplante Kobberet og Kobbersmeddenes
 at

at forarbejde samme, hvorved de alle rigelig kunde bestaae, da Kobbersmeddene, i saa Fald til visse ville tage ligesaa meget Kobber og Messing fra Fabriquerne som Kiedelførerne, naar dem blev forundt den disse tilstaaede Credit, og Fabriquerne vare villige til at modtage gammelt Kobber og Messing i Betaling af dem. I det mindste var det billigt og maaske til endnu større Fordeel, saavel for Fabriquerne som det Almindelige, samt til Industriens Befordring at Kobbersmeddene, der ere faste Indbygere, og for det meeste Landets egne Børn, bleve forundt Tilladelse: at reise ligesaa ubehindrede med deres Vare (naar de forshuede dem med Ørigighedens Arrest og behørig Passersedler) som de tydske Kiedelførere, der nu trods Kobbersmeddene, da de allene ere privilegerede til at faldholde deres forarbejdede Vare hvor og naar de løste, og kiere med prægtige Heste og Vognene ligesom de vare Kobbersmeddenes Herskab.

§. 22.

I Aarene 1696 og 1699 ere adskillige af Middelfart Kiøbstads Jorder solate til da værende Eier af Hovedgarden Hundsøul, hvilke Jorders Tilbaaerholdelse kunne blive Bøen til stor Fordeel, hvorfore og Bøens eliaerede Mand under 17te Febr. 1726 indgave en allerunderdanigst Ansøgning til Hans Majestæt Kongen om at enten disse Jorder maatte

moatte igjen hjemfalde til Bnen, som en almindelig Eiendom, imod Betaling af den Summa, som samme vare bortsolgte tot; eller Eieten Hr. Kammerherre Adeler tilpantes, at tie dem til Bnen; Men Sagen blev h. indvist til Afslørelse ved Lands Lov og Ret; da Hr. Kammerherren udi sin Erklæring over Ansøgningen, berøabte sig paa lovlige Tidkomster, samt at Jorderne vare matriculerede under Hindsgaule Hartkorn, hvoraf alle Kongelige Skatter og Vaabude bleve erlagte m. v.; og derfor ikke uden ved Høiesterets Dom, vilde lade sig bemeldte Jorder fraktende. Om Bnen end erholdt Beneficium paupertatis og frie Procurator til Sags Anlæg imod Hr. Kammerherre Adeler, vilde Udfaldet dog blive meget uvis; efterdi Jorderne næsten i 100de Aar have været borte fra Bnen og ingen Undersøgning herom skeete, da Forordningen af 14de Aug. 1741 udkom.

§. 23.

De Privilegier og Friheder som Christiansfeldt er forundt, skade ikke lidet Middelsart og andre Riibstæder især Solbing, og Hadersleb; da Christiansfeldterne, saalange de ere befrieede for at svare Consumption og flige Afgifter og vide af ingen Opsønsmand at sig, have let ved, at drive en betydelig Handel til Lab for de deromkring liggende Riibstæder.

Middelfart Kiebmænd, som handle med
 Alenfram og Jern Vare og Haandværkerne solde
 dem desuden noksom troffede ved at Byen liges
 saa nær Fridericia og Eolding. For at lokke
 formuende Folk til at etablere dem her i Landet
 er det ganske rigtig, at de paa visse Aar forun-
 des nogle Skatte-Friheder og Privilegier, naar
 det derhos paasees: at deres Etablissement ikke
 skeer for nær ved andre Kiebstæder, samt at de dem
 forundende Friheder ei saa udvildes at det Almind-
 delige derved fornærmes, da det ellers var langt
 bedre at de aldrig kom herind i Landet. De
 som ikke have været paa Christiansfelde vil neppe
 troe: at dens gudfrøgtige Indvaanere kunne be-
 quemme dem til at handle med Contrabande Ting,
 men de der hve seet Christiansfeldernes Kramboder,
 taaget Stædets Beliggenhed i Betragtning og ders-
 hos betænkt at Indvaanerne ere beflede, for at
 Dvsen, troe langt anderledes. Derfor var det
 godt, saavel for Landet i Almindelighed som Fab-
 briquerne og Kiebstæderne i Egnen af Christians-
 felde i Særdeleshed: at denne Bye, saasnart Tids-
 den udløb, til hvilken de samme forundte Fri-
 heder og Privilegier ophøre, blev paalaagt alle
 Skatter og Onera ligesom andre Stæder samt for-
 synet med behørig Dvsmand og Betiente.

N e t t e l s e r :

Agg.	5	Pinic	13	saar	derth, læs	derth	
	8	.	10	.	ved	ene, l.	ved den ene
					høllken, l.	høllket	
	9	.	10	.	6	Minendahl)	under Grevskabet Bedelsborg
					7	Eubrend)	eg omtrent 2 Mill fra Byen
					8	Sparrertørn)	tilførn kaldet Bannerølund
					læs: 6	Minendahl)	under Grevskabet Bedelsborg
					7	Eubrend)	og omtrent 2 Mill fra Byen
					8	Sparrertørn)	beliggende
					1	tilførn kaldet	
						Bannerølund)	
			28	.	Kølstew, l.	Koerølev	
	16	.	10	.	Snurregade, l.	Snurregade	
	17	.	21	.	7	dito 9	Wager Christen Hansen og Skipper
							Hans Wiis. Peder Hansen læs:
			20	.	2	dito	Kjødmand Sieding Peder Hansen.
	20	.	16	.	Jens	Guld, Wal	allevegne være Jens Guld
					ligesaa	Peder Guld, l.	Peder Guld
	22	.	20	.	Deendrekte 2, l.	Deendreiter 2	
	32	.	2	.	særet	ubehdelig, u	ubehdelig, u
						ubehdlig, u	ubehdlig, u
					12	smaae	spæde Krabber og Keier, l. smaae spæde
						Guld, Krabber og Keier	
	35	.	25	.	Er.	Port, l.	Kock
	37	.	9	.	Gavnøe, l.	Gavnøe. P. 378.	25
						Kaer-Huus, l.	Deelig
	40	.	23	.	saar:	de ere, l.	der er
					42	15	saar de burde, l. som de
	42	.	24	.	som	fastfæres, l.	saar fastf.
					46	15	forgaas, l. foregaas
	47	.	7	.	for	dem, l.	for det dem
					47	19	herved, l. hvorved
	51	.	12	.	10	Rd. 3	Rf. 10 §, l. 16
					10	Rd. 3	Rf. 10 §
	53	.	4	.	som	de, l.	som det
					16	6	afsaas, l. forfatte
	62	.	15	.	om	og i	saar Fald
					hørmegret	saamme	schodter,
					læs:	om	noget og i
					saar	Fald	hørmegret
	64	.	29	.	formuende, l.	formuend	65
					12	blive, l.	blive
	65	.	24	.	requisiteres, l.	requirete	
					25	indquarterede	hø, l. indquarterede
					det	hø	
					dem.	hvilke, l.	dem, hvilke
	66	.	22	.	at	de	Kulde, l. at det
					67	26	hvilke, l. hvilket
	68	.	13	.	Kal	tage, l.	bedst kan
					73	17	Marer, l. Marer
	78	.	19	.	ringe, l.	ringere	81
					saar	Dag.	18
	93	.	11	.	og	Halb, l.	af Halb
					93	19	Saar, l. Saar
	99	.	12	.	Collegiu, l.	Collegiu	100
					17	af	aaerlig, l. af de
	105	.	10	.	noget, l.	meget	105
					21	21	for en, l. for
	106	.	23	.	Huustie, l.	Huustie	
	107	.	15	.	men	da	øbrigt, l. men
					da	de	øbrigt
	109	.	12	.	i	de	fans, l. i et
					Kaug		
					18	Kjød	staderne
	118	.	2	.	and're	Ling, l.	andet
					Ling		
					20	som	i en
					Wdsk.	l.	kom i
					18	18	Wdsk.
	123	.	22	.	farlle, l.	farlle	
					18	18	farlle
	127	.	28	.	Erreitehus, l.	Erreitehusene	
	128	.	8	.	Forbeholdende, l.	Forbeholdende	

R e g i s t e r.

A.

Aalegaard (Byens)	.	.	Pag. 31
Accisen af Middelfart	.	.	88
Agende Postes Gang igiennem Middelfart	.	.	67
Arbejds Anstalten for de Fattige	.	.	35

B.

Betsels Breede mellem Middelfart Skibbroe og Snog	.	.	69
hvis Færgebroe	.	.	43
Bondegaarden i Woldbye, som tilhører de Fattige	.	.	21
Borger Compagniet	.	.	81
Brandforsikrings Summen for alle Byens Bygninger	.	.	20
Brandvæsenet i Middelfart	.	.	127
dets Betienté	.	.	87
at disse burde tage Deel i flere personelle Byrder.	.	.	92
Brandpengenes Beløb	.	.	125
Brandmanglen i Middelfart	.	.	107
Brændevinsbrønden i Riøbstæderne	.	.	70
Broelægnings Beføstningers Ligning	.	.	83
Broepengene	.	.	10
Brønde og Vandposter	.	.	10
Byens Elde	.	.	11
Størrelse	.	.	56
Byningers Beskaffenhed	.	.	57
Indtægter	.	.	12
Udgaver	.	.	12
Byeringen naar og hvor holdes	.	.	12

C.

Capitaler og Midler under Overformynderiet	.	.	55
	.	.	Eklasse

Eklasse Potterie Collecteur i Middelfart	17
Conditioner, hvorefter Byens almindelige Jorder ere forleiede	25
Consumtionen	88
dens Nærdsættelse	123
Chirurans	20
Christenbaldes Præveligier skade Middelfart og andre Kisbstæder	136

D.

Dyneaars og Lærredes Forarbejdelse af Fattige	36
---	----

E.

Elliarede Mænd (Byens)	20
Embeds Statten	86
Embeders Forening i de smaa Kisbstæder	108
Entoullerinas Eftens Quartcerpenge	60
Extra-Statten	85

F.

Fahrtkiernes Antal, Dreangighed og Eiere	17
Fattig Cassens Eiendomme og Kapitaler	37
Indtægter	39
Udgifter	47
Fattig Forstander	20
Fiskeriet	32
Færgeløbet imellem Middelfart og Snøghol	68
Færgemand	20

G.

Gaardene og Husenes Antal i Middelfart	10
Gaard	

Gadernes Navne og Beskaffenhed	16
Broelægnings Bekostninger	107
Giebl (Kiemner Kaffens)	61
Giestgivere	21

H.

Haandværksmænd i Middelfart	22
deres Indkaldelse til Riibstæderne	109
Handelen	31
Havnen	18
Herbergerere	21
Herrergaarde ved Middelfart	8
Hestemarkederne	73
Hospitalers Beskaffenhed	14

J.

Jagten paa Middelfart Marker	88 og 132
Indvaanernes Antal	23
Inkvarteringsvæsenet	63
Inkvarterings Hjælpe Skatten	61 og 62
Jordemodre	21
Jorders (Byens) Antal og Beskaffenhed	23
Importance	24
Udfisening af Fælledskabet og bortskielste til Kreatures Græning	111
Jorderne at burde afhendes fra Gaardene og Huusene i de Riibstæder hvor de ligge tilsammen	112
Jorderne som ere solgte fra Byen til Hindsgaul	4409 135
Jordskuldspenge	43

K.

Kobbersørerne giøre Kobbersmeedene Afbrak i deres Navn ring	34
Kiemner Kaffens Tilstand	56
Kiemner	20
Kilden i en af Hindsgauls Eenemarkter	92
Kiibmænd	22
Kirkens Beskaffenhed	11

Ein.

D.

Oberformunderlet	55
Oberformpuderne	55

P.

Passagen igennem Middelfart	34
Postvæsenet	66
Postmester	19
Portene for Byen	17
Pladses (sde) Behyggelse	101
Prostens Embeds Lørd	30
Prostens Medhjælpere at tage Deel i Byens andre pers sonelle Vpder	128
Privilegerede ligesaa	128
Procentoskatten	86

Q.

Qvæg Markederne	73
-----------------	----

R.

Raadhusets Beskaffenhed	13
Rangskatten	85
Roderne eller Quartererne i Byen	16

S.

Skatterne	84
Skibernes Navne	17
Skipperne at tage Deel i personelle Vpder	127
Skibbroen	16
Skolen	52
Skoleholperens Løn	52
Skole-Eyren	54
Serbitterns	81
Stadpenge ved Krammarkederne	74
Exemplet Davids Foshandler i Middelfart	19

Straf.

Elendomme og Capitaler	Pag. 48
Indtægter	50
Udgifter	51
Beriente	19
Konæns Told af Marsvinsfangsten	33
Kornmalingen	92
Krammarkeberne	73

L.

Landsbøer i Nærheden af Middelfart	9
Land og Forprang	113
Laugenes Afskaffelse	109
Lærdes Forarbejdelse af Fattige	36
Ligbæret Lauger	78
Løgter paa Gaderne	107
Lønninger	
til Byfogden	57
Billerkriveveren	59
Brandinspectøren	58
Assistenten og Brandmesteren	59
Kiemæren	58
Klokkeren	59
Raadstuenieren	58
Bøgterne	58
Lørdemoderen	59
Land-Physicus	59
Districts-Chirurgus	59

M.

Magistraten	19
Magazinsgaarden	14
Mandebød for Bugges Drab	93
Marsvinsfangsten	32

N.

Næringsveiens i Middelfart	31
----------------------------	----

	Pag.
Seraffens Skierpelse for Sold- og Consumtionsbid	125
Scribs Karcstod	10
Osly Skrivermandet	36
Engehuset	15

E.

Taxten ved Kærølsbet	69
for Liiabæerne	79
Tilgodehavende [Byens]	61
Tjenden af Byens Jorder	30
Tjenestekarleskatten	87
Tolden	88
dens Medsættelse	124
Sold- og Consumtions Beskientene	19
Torvet i Middelfart	16
Torvdaene	75 og 120
Tugthusskatten	57

B.

Beaternes Antal og Mundering	21
Berrshuusholderiet i Rishstæderne	125
Byens Længde fra Middelfart til de andre Rishstæder i Byen	8
Beivæsenet	90